

Laiškai
LIETUVIAMS

1953 m. Lapkričio (November) mėn.

Vol. IV, No. 11

T U R I N Y S

PASAULIEČIŲ KUNIGYSTĖ — S. Riūkas, S. J.....	289
PALAIMINTI, KURIE LIŪDI — Bruno Markaitis, S. J.....	297
MEMENTO MORI (eil.) — D. Mickutė - Mitkienė	299
MODERNUS ŽMOGUS IR KRIKŠČIONYBĖ — Br. Markaitis, S. J.	300
LAIŠKAS NEŽINOMAM TĖVUI — Aldona	30+
MAŠINIZMO AKIVAIZDOJE — P. Daugintis, S. J.....	306
SKUNDAI PRIEŠ MAMAŲ — J. Vaišnys, S. J.....	310
ATSAKINGUMAS UŽ GYVENAMAJĮ METĄ — A. Baltinis	314
JEHOVOS LIUDININKAI — J. Venckus, S. J.....	317

Viršelyje: **Sandro Botticelli** — “**Veneros gimimas**” (dalis).

ATSIŪSTA PAMINĖTI

J. Burkus. TERESĖ NEUMANNAITĖ. Įdomūs faktai iš garsiosios mūsų laikų stigmatizuotosios gyvenimo. Išleido “Sūduva”, 4434 S. Fairfield Avė., Chicago 32, 111. Viršelis J. Kelečiaus. Kelios iliustracijos, 270 psl., kaina \$3.

Kun. A. Sabaliauskas, SDB. TAIP JIS KALBĖJO. Kun. Don Bosco mintys. 132 psl., kaina nepažymėta.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, 111. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos - rugpiūčio dvi mėnesinį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, 111. Telefonas: HEmlock 4-1677. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras numeris 20 centų.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

Vinjetės VI. Vijeikio

PASAULIEČIŲ KUNIGYSTĖ

Drauge su liturginiu judėjimu iškilusi Pasauliečių Kunigystės problema mūsų laikais darosi vis labiau aktuali. Priežastis tam aiški. Juk pagrindinė liturginio judėjimo esmė — išamontinti pasauliečius, jog religinėse apeigose jie yra ne tik žiūrovai, bet tikri ir veiklūs dalyviai, ir paveikti, kad jie savo veiksmuose tikrai tokie būtų. Bet jeigu jie yra tikri dalyviai net ir didžiausioje religinėje misterijoje — Šv. Mišių aukoje, — tada kyla toks klausimas, kaip galima pasauliečius vadinti tikrais aukotojais tos Eucharistinės Aukos, kuri yra esmingas kunigo veiksmas, jeigu jie nėra koku nors būdu tikri kunigai, jeigu jie nedalyvauja vienu ar kitu būdu Kristaus kunigystėj? (“Auka” savo pagrindinėj prasmėj ir “kunigas” yra dvi tarpusavy surištos sąvokos). Ir jeigu jie dalyvauja Kristaus kunigystėj, ar reikia vadinti toki jų dalyvavimą ir jų, pasauliečių, kunigystę tik metaforine prasme, ar realia?

Šio straipsnio tikslas ir bus parodyti, jog pasauliečių kunigystė nėra tik metaforinis išsireiškimas, bet realus faktas, nors jį reikia suprasti analogiškai, kaip Kristaus kunigystės, taip ir per šventimus gautos kunigystės atžvilgiu.

Kad toks dalykas, kaip pasauliečių kunigystė, iš viso gali būti, mes žinom jau iš Šv. Rašto. Išėjimo Knygoje skaitome toki Dievo pažadą žydų tautai: “Dėl to, jeigu jūs klausysite Mano balso ir užlaikysite Mano Sandorą, jūs būsite mano ypatinga nuosavybė kitų tautų tarpe; nes visa žemė yra mano, ir jūs būsite man kunigiška karalystė ir šventa tauta” (Ex. 19, 6). Koks bebūtų tos vietos aiškinimas, šis pažadas pasikartoja beveik tais pačiais žodžiais, ilgam laikui praslinkus po Aarono kunigystės įsteigimo: “Jūs būsite vadinami Viešpaties kunigais; jums sakys: “mūsų Dievo tarnautojai” (Is. 61, 6). Šis paskutinis pažadas skiriasi nuo ano, duoto prie Sinajaus kalno, tuo atžvilgiu, jog jis ne sąlyginis, bet absoliutinis ir amžinas, lygiai kaip ir pati Naujoji Sandora.

Ir aštuonis šimtus metų vėliau, skelbdamas pasauliui, jog didysis pažadėjimas tapo realybe, Apaštalų Kunigaigštis nedviprasmiškai tvirtina: “Jūs esate išrinktoji giminė, karališkoji kunigystė, šventoji tauta, išgytieji žmonės; jūs esate... dvasiniai namai, šventa kunigystė dvasinėms aukoms aukoti” (1 Petr. 2, 9; 2, 5).

Ir pagaliau Šv. Jonas savo Apreiškime papildė šios didžios tiesos paskelbimą, garbindamas Kristų, “Kurs padarė iš mūsų karalystę ir kunigus Dievui, Savo Tėvui” (Apoc. 1, 6; 5, 10).

Žinoma, žiūrint i betarpišką kontekstą, šios Šv. Rašto vietos sunkiai gali būti pavartotos kaip galutinis pasauliečių kunigystės buvimo ir jos specifinės esmės įrodymas. Tai aiškiai matome iš aiškintojų bei teologų, kaip protestantų taip ir katalikų, nesutikimo. Tada, kai daugumas protestantų supranta šiuos Šv. Rašto žodžius apie realią pasauliečių kunigystę siaura prasme, visai neskirdami jos nuo gautos per šventimus kunigystės, daugelis iš garsių katalikų egzegetų (kaip Estius, Cornelius a Lapide, Knabenbauer ir kit.) mato juose tik metaforinį kunigystės pavadinimą: “kunigystė” pripažįstama pasauliečiams arba kaip garbės titulas, arba tik dėl kai kurių išorinių santykių (pavyzdžiui, senovės žydai galėjo būti vadinami “kunigiškais” dėl to, kad priklausė tautai, turėjusiai pašventintus kunigus), arba tam tikra asketine bei mistine prasme (t. y. pasauliečiai gali “aukoti dvasines aukas” maldos, apsimarinimo, gerų darbų, švento gyvenimo ir t. t., bet ne Eucharistinę Auką, kuri gali būti atnašaujama tik pašventintų kunigų rankomis). Bet jeigu imsime tuos tekstus mokslo švietimoje ir pažiūrėsime, kaip juos aiškina Bažnyčios Tėvai, tada minėtųjų Šv. Rašto vietų mintis darosi aiškesnė.

Šiame straipsnyje nagrinėdami Bažnyčios Tėvų ir vėlesniųjų teologų mokslą, mes stengsimės, sekdami T. Palmer, aiškiai skirti dvi sąvokas: kunigišką garbę (dignitas) arba pasauliečių kunigystę in actu primo, ir kunigišką veiksmą (functio) arba pasauliečių kunigystę in actu secundo. Tai reikalinga dalinai dėl to, kad ne visi argumentai turi lygią vertę pirmosios ir antrosios sąvokos įrodymui, dalinai dėl to, kad daugelis net iš teologų, šiaip prileidžiančių, jog pasauliečiai turi realią kunigišką garbę bei charakterį, paneigia ir prilygina metaforai pasauliečių kunigiškas funkcijas.

1. “Karališkoji kunigystė”, apie kurią kalba Šv Petras 2-me savo laiško perskyrime, yra išpildymas Dievo pažado, aprašyto Išėjimo ir Izaijo Knygose, o ne tos kunigystės, kuria galėjo didžiulis kiekvienas izraelitas, priklausydamas tautai, turėjusiai Dievo skiltus kunigus.

2. Naujojo Testamento pasauliečių kunigystę Tėvai nuolat palygina ne su paprasto izraelito kunigyste, kurią jis galėjo turėti bent perkelta metaforine prasme, bet su hierarchine pačios žydų tautos kunigyste.

3. Net ir tas palyginimas Tėvams atrodo nepakankamai pilnas šios aukštos tiesos išreiškimui: jie palygina pasauliečių kunigystę su paties Vyriausio Kunigo garbe. Aaronas ir kiti Vyriausieji Kunigai, jo įpėdiniai, pagal Tėvų mokslą, buvo tik paveikslas kunigystės, šiandieną realizuotos kiekviename pakrikštytame pasaulyje.

4. Ta aukšta pasauliečių kunigiška garbė išplaukia iš Krikšto ir Sutvirtinimo Sakramentų.

5. Pasauliečių kunigystė, jokių būdu nesuvestina į metaforą; ji yra ne mažiau reali, negu per šventimus suteikta kunigystė, dėl to, kad kaip viena taip ir kita yra realus dalyvavimas Kristaus kunigystėj.

Bendrai imant, visą Bažnyčios Tėvų mokslą, kiek jis liečia mus dominantį klausimą, galima visai tinkamai sutraukti į šiuos du dėsnius:

1. Nors Tėvai vieningai pabrėžia aiškų skirtumą tarp šių dviejų kunigysčių, tačiau jie, kalbėdami apie pasauliečių kunigystę, vartoja tokius

žodžius, kurie mus verčia padaryti išvadą, jog ji ne mažiau reali, negu šventimų kunigyste arba net paties Kristaus kunigystė.

2. Kalbant apie kunigiškas funkcijas, arba pasauliečių kunigystę in actu secundo, Tėvų mokslas nėra toks aiškus, nes jiems dar buvo nežinomos kai kurios teologinės distinkcijos, pradėtos vartoti keletą šimtmečių vėliau. Kartais gaunamas išpūdis, jog kunigiškas funkcijas Tėvai supranta daugiau metaforine negu realia prasme.

Pažiūrėję į Scholastiką ir į vėlesnius laikus, matome, jog teologai ir egzegetai, sekantieji Šv. Tomo mokslą apie sakramentalinį charakterį, beveik vienbalsiai prileidžia pasauliečių kunigystės in actu primo realumą. Pagal šį mokslą (kuris yra ne kas kita, kaip Rytų ir Vakarų Bažnyčios Tėvų mokslo santrauka) tarp krikščionių kunigystės ir tų trijų sakramentų, kuriais suteikiamas sakramentalinis charakteris, yra glaudus ryšys. Šv. Tomo veikale „Summa Theologica“ randame šiuos žodžius, aiškiai parodančius jo mokslą: „Yra aišku, jog sakramentalinis charakteris yra pirmoj vietoj žymė Kristaus, kurio kunigystei palyginami tikintieji pagal sakramentalinius charakterius, kurie yra ne kas kita, kaip tam tikri dalyvavimo būdai Kristaus kunigystėje, išeiną iš paties Kristaus“ (Summ. Theol. III, q. 63, a. 3). Taigi, pagal Šv. Tomo mokslą, kaip išsireiškia T. Palmer, „krikščionių kunigystė turi savo pradžią Krikšte, papildoma iki pasauliečių lygio Sutvirtinime ir pasiekia visišką pilnumą Kunigystės šventimų Sakramente“.

Ir nors šiandieną teologai laikosi skirtingų nuomonių sakramentalinio charakterio vidujinei esmei ir jo veikimui išaiškinti, tačiau jie visi sutinka tame, jog sakramentalinis charakteris tam tikru realiu būdu daro mus panašius į Kristų - Kunigą ir kad krikščionys pasauliečiai realiai dalyvauja Kristaus kunigystėje, taigi, yra tikri realūs kunigai.

Tačiau kai paliečiamas klausimas apie pasauliečių kunigystę in actu secundo, arba apie funkciją, kurią pasaulietis gali išpildyti centraliniame krikščionių religijos akte, tai yra Šv. Mišių aukoje, tai teologų sutikimas baigiasi. Daugelis išaiškina jos funkcijas metaforine, perkelta prasme. Jų argumentai gali būti suvesti į šias keturias grupes: iš Šv. Rašto, iš Tėvų, teologiniai - filosofiniai ir istoriniai - polemistiniai.

Mes peržvelgsim šiuos argumentus ir pažiūrėsime, ar jie tikrai duoda pakankamai tvirtą pagrindą padaryti išvadą, jog pasauliečių kunigiška funkcija yra grynai metaforinio pobūdžio.

Pirmoj vietoj reikia išnagrinėti tą žinomiausią Šv. Petro laiško žodį apie karališką kunigystę. Daugelis teologų iki pat naujųjų laikų duodavo tokį argumentą: „Tiesa, Šv. Petras vadina krikščionis „karališka kunigyste, šventa kunigyste“, bet tuo pačiu laiku jis tvirtina, kad šios kunigystės funkcija yra „aukoti dvasines aukas“. Bet kunigiška funkcija, kurios objektas yra aukojimas dvasinių aukų (tos, aišku, susideda iš maldų, gerų darbų ir t. t.), yra tik metaforinė funkcija. Taigi, kunigiškoji pasauliečių funkcija yra tik metaforinė, neatsižvelgiant į tai, ką galima sakyti apie jų kunigišką garbę bei galią.“

Į tai mes galime atsakyti: „Kad šitas argumentas turėtų pilną jėgą, reikėtų įrodyti, jog Šv. Petras žodžius „dvasinės aukos“ pastato ne tik prieš

krūvinas Senojo Įstatymo aukas, bet ir prieš eucharistinę šv. Mišių auką. Bet to negalima įrodyti.

Juk jeigu peržvelgsim tos vietos kontekstą, kur Šv. Petras kalba apie šventovę, kunigystę, aukas ir aukojimo veiksmus, atrodys beveik negalimas daiktas, kad jis praeitų, neatkreipęs dėmesio į centralinį krikščionių religijos veiksmą, Šv. Mišias; juo labiau, kad šitas jo laiškas turėtų būti skaitomas krikščionims, susirinkusiems Eucharistinės Aukos atnašavimui.

Botticelli

Madona iš "Magnificat"

Kadangi argumentas iš Bažnyčios Tėvų mokslo pagrinde yra tas pats, kaip ir aukščiau išdėstytasis (jo esmę sudaro Tėvų mokymo išaiškinimas apie subjektyvinio elemento svarbą Šv. Mišių aukoje), mes jį praleisime. Išnagrinėsime tik teologinį argumentą. Problema, kuri kankino teologus nuo pat scholastinio mintijimo pradžios, trumpai gali būti išreikšta šitaip: Šv. Mišių aukos esmė glūdi konsekracijoje, kuri yra vienas ir tas pats dalykas kaip ir aukojimas (dėl to, kad kiekvienas aukojimas turi konsekracijos reikšmę ir kiekviena konsekracija paaukojimo reikšmę). Ir kadangi konsekruoti gali tik kunigas su kunigystės šventimais, taigi, ir aukojimas gali būti daromas tik kunigo, turinčio šventimus.

Iš to kyla neišvengiama dilema: arba turime paneigti bet kokią realų skirtumą tarp dvasiškių ir pasauliečių, priskirdami šiems paskutiniams galią aukoti (taigi, ir konsekruoti), arba turim paneigti pasauliečiams kunigišką funkciją Šv. Mišių aukoje, suveddami ją, geriausiu atveju, į gryną

metaforą. Protestantai, Wickleff, o pirma jų ir montanistai, pasirinko pirmąją galimybę: pagal juos, kunigas nesiskiria nuo pasauliečio. Katalikai laikosi antrosios nuomonės. Pats Šv. Tomas, kalbėdamas apie pasauliečių vietą Šv. Mišių aukoje, išaiškina jų kunigišką funkciją metaforine prasme; tiesa, nepaneigdamas jų kunigiškos garbės. Kokios iš to išvados? Nežiūrint į Šv. Tomo mokslą apie sakramentalinį charakterį, pagal kurį kiekvienas pakrikštytasis yra tikras dalyvautojas Kristaus kunigystės galioje, tikrumoj pasaulietis po krikšto neturi daugiau galios negu anksčiau. Nes ko gi verta ta galia, jei negali būti pavartota? Turėdamas galvoj minėtąjį Šv. Petro tekstą, Šv. Tomas rašo: “Teisus pasaulietis yra susijungęs su Kristum dvasine vienybe per tikėjimą ir meilę, bet ne per sakramentalinę galią; ir todėl turi dvasinę kunigystę dvasinių aukų atnašavimui, apie kurią pasakyta: šventa kunigystė dvasinėms aukoms aukoti” (S.Th.III,q.82,a.l).

Išeitų, kad pamaldus krikščionis pasaulietis šiuo atžvilgiu visai nesiskiria nuo pamaldaus pagonio, nes jie abu lygiai gali aukoti Dievui dvasines aukas ir abu neturi jokios sakramentalinės galios.

Pasauliečių rolė Šv. Mišių aukoje aiškinama ir kitose Šv. Tomo raštų vietose, kur jis svarsto klausimą, kuria prasme galima sakyti, jog visa Bažnyčia aukoja šią Eucharistinę Auką. Jis čia daro skirtumą tarp esminių Šv. Mišių dalių (konsekracijos ir aukojimo) ir papildančiųjų dalių (Šv. Mišių maldų). Pagrindines dalis atnašauja išimtinai tik kunigas, maldas gi — visa Bažnyčia. Ir kadangi aukojimas yra tas pats konsekrovimas, galėtų atrodyti, kaip pastebi T. Palmer, kad pagal Šv. Tomo dėstymą Šv. Mišių auka nėra visos Bažnyčios auka, nebent jei Šv. Mišių auka būtų vadinamos tos antraeilės maldos, kurios apsupa pagrindines apeigas! (Pal. IV Sent. 13, q. 5).

Ir kadangi Tridento Sinodas paliko tą klausimą atvirą, Šv. Tomo nuomonės apie pasauliečių ir visos Bažnyčios vietą Šv. Mišių aukoje laikosi vėliau ir Suarez ir visi teologai bei Šv. Tomo aiškintojai.

Tik antroje praėjusio šimtmečio pusėje, atgimstančio liturginio judėjimo ir mokslo apie mistinį Kristaus Kūną įtakoje, tas klausimas apie pasauliečių dalyvavimą Eucharistinėj Aukoj buvo iš naujo iškeltas ir svarstomas. Prie šios didžiosios problemos išrišimo, kuri visą septynetą amžių privertė daugumą teologų sumažinti pasauliečių reikšmę Šv. Mišių aukoje, daugiausia prisidėjo T. De la Taille, S. J.

T. De la Taille išriša šį didįjį klausimą ir išvengia garsiosios istorinės dilemos įrodydamas, kad, nors abu veiksmai (konsekracija ir aukojimas) yra vienas ir tas pats, jų formalinis pagrindas (causa formalis) yra skirtingas. Pagal jo žodžius: “Jei Dievas būtų norėjęs, būtų galėjęs būti įsteigtas neaukojamas konsekrovimas ir nekonsekruojamas aukojimas... Nes konsekracijoj — jis tęsia — Dievas pakeičia duoną į Kristaus Kūną; o aukojime žmonės atnašauja Dievui Kristaus Kūną. Taigi, kunigas konsekruoja Visagalio Viešpaties Dievo vardu ir Jo galia; o aukoja savo paties ir visų tikinčiųjų vardu. Jis konsekruoja, kaip Dievo įrankis, o aukoja, kaip Bažnyčios įgaliotinis (Mysterium Fidei, 328 p.).

Tėvo De la Taille problemos išsprendimas ir jo puikus Bažnyčios rolės Šv. Mišių aukoje apibrėžimas susilaukė bažnytinio autoriteto patvirtini-

mo dvejose iš paskutiniųjų enciklikų: Pijaus XI “Miserentissimus Redemptor” ir ypatingai Pijaus XII “Mystici Corporis”. Jų mintys, kaip pastebi T. Palmer, yra ne kas kita “kaip ankstyvojo padavimo balsas, praskambėjęs dviejų popiežių mokyme”.

Taip enciklikoj “Mystici Corporis” Pijus XII visai aiškiai, beveik tik kitais žodžiais išreiškdamas Tėvo De la Taille mintis, pabrėžia: “Kristus Viešpats norėjo, kad ši stebėtina ir begalinio pagyrimo verta vienybė, kuria mes savo tarpe ir su Dieviškąja Galva esam sujungti, ypatingu būdu tikintiesiems apsireikštų Eucharistinėj Aukoj. Nes čia pašventinti tarnautojai atstovauja ne tik mūsų Išganytoją, bet ir visą Mistini Kūną ir kiekvieną iš tikinčiųjų. Šioje aukoje patys tikintieji krikščionys, bendrais maldavimais susijungę, Nekaltą Avinėli, vieno kunigo žodžiu ant altoriaus pašauktą, to paties kunigo rankomis aukoja Amžinajam Tėvui, kaip labiausiai priimtina garbinimo ir permaldavimo auką už visuotinės Bažnyčios reikalus” (Mystici Corporis AAS XXXV, 1943, 232-33).

Kaip matome, šiuo paskutiniu sakiniu Tėvo De la Taille mokymas apie pasauliečių kunigystę yra, taip sakant, kanonizuotas. Enciklikos žodžiai “vieno kunigo žodžiu ant altoriaus pašauktą Nekaltą Avinėli...” išreiškia aukojimo veiksmą — konsekraciją, kurią vien tik kunigas gali atlikti; taigi, tik kunigas turi galią konsekruoti. O žodžiai “patys tikintieji krikščionys... to paties kunigo rankomis aukoja Amžinajam Tėvui...” išreiškia aukojimo veiksmą, esmingą tikintiesiems, net ta prasme, kad kunigas tampa tik patarnaujančiu aukotoju. Pirmaeilis aukotojas yra Bažnyčia, tikintieji; lygiai taip, kaip pirmaeilis konsekruotojas yra pats Kristus. Šiais Šventojo Tėvo žodžiais išreiškiama labai didelės svarbos tiesa. Pasauliečiai nėra tik šalia stovintieji, aukojamieji tik tas antraeilis maldas, apsupančias esminę Šv. Mišių dalį, bet jie kaip tik aukoja šią pačią esminę Šv. Mišių dali. Tiesa, jie neatlieka konsekracijos veiksmo; bet aukojimo veiksmas, kurį jie atlieka, yra lygiai esminis šioje aukoje. Jie turi kunigišką galią ir gali ją pavartoti, ir vis dėlto jie skiriasi nuo kunigų, gavusių šventimus. Tuo būdu garsioji istorinė dilema yra išrišta, surasta trečia galimybė. Kunigiška pasauliečių galia kaip in actu primo, taip ir in actu secundo yra reali lygiai kaip ir pašventintųjų kunigų ir net kaip paties Kristaus galia. Ir tuo pačiu metu pasauliečių kunigystė yra tik analoginė, palyginus su kunigyste, gauta per šventimus; lygiai kaip ši šventimų kunigystė yra analoginė, palyginus su Kristaus kunigyste.

Didysis Kristus į šį pasaulį atėjimo tikslas buvo sugrąžinti žmonių giminę atgal prie prarastų amžinųjų dieviško gyvenimo šaltinių. Jo vienintelis uždavinys — būti tarpininku tarp Dievo ir žmonių, sutaikinti žmones su Dievu. Bet tarpininkavimo ir atpirkimo darbas nesibaigia su Jo mirtimi ir Dangun žengimu. Tas darbas tęsiasi Bažnyčioj, kuri yra Jo Mistinis Kūnas. Tik būdas yra skirtingas. Kaip Kristus buvo pastatytas tarp Dievo ir žmonių hypostatinio susijungimo malone, taip Jo Bažnyčia yra pastatyta taip Dievo ir žmonių panašumo susijungimu (unio configurativa), t. y. tuo, kad ji yra panaši į Kristų. Ši malonė yra ne kas kita, kaip neišdildomas sakramentalinis charakteris, pradiniai suteiktas per Krikštą ir pilnai įspaus-tas per Sutvirtinimo Sakramentą. Kas nors galētu pastebėti: tiesa, Bažny-

čia yra tarpininkė, nes ji yra Mistinis Kristaus Kūnas; bet kaip su atskirais Bažnyčios nariais? Kaipgi jie gali būti vadinami tikrais tarpininkais? Atsakydami į šią problemą, mes priminsime gerai žinomą logikos dėsnį: „Nihil est in toto, quod non est aliquomodo in partibus”. Bažnyčios tarpininkavimas ir jos kunigystė tik tada yra realūs, jei kiekvienas iš jos narių realiai (ir ne tik metaforiškai) turi tą savybę bent nedideliame laipsnyje. Iš to išeina, kad kiekvienas tikintysis yra tam tikru būdu tarpininkas tarp Dievo ir žmonių. Žinoma, jis nėra tarpininkas ta pačia prasme kaip Kristus. Kristus yra pirmaeilis, tobuliausias tarpininkas. Jo Mistinio Kūno narių tarpininkavimas yra antraeilis, sekąs Kristaus tarpininkavimą, visais atžvilgiais ji suponuojąs ir esminiai nuo jo priklausąs. Tai yra analogiškas, netobulus, bet vis dėlto realus tarpininkavimas.

Kiekvienas tikintysis yra tarpininkas jau pačia savo, krikščionio, prigimtimi. Nes juk viena iš esminių tarpininko savybių yra būti vidury tarp dviejų priešingumų, kuriuos jis, kaip tarpininkas, turi sujungti. Krikščionis jau ir yra toks vidurinis narys, turis kažką bendra su abejomis priešingybėmis: su žmonėmis jam yra bendra žmogiška prigimtis, su Dievu jam yra bendras dieviškasis gyvenimas.

Kiekvieno tarpininkavimo pareigos išpildymas apima jau viena savo prigimtim dvejopą veiksmą: tarpininkas kreipiasi ir į vieną ir į kitą iš tų, kurių tarpe jis stovi. Mūsų klausime tas veiksmas gali būti išreikštas: aukštyn link Dievo, ir žemyn link žmonių. Didysis Tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, Kristus, išpildydamas savo „munus sacerdotale”, atneša iš žemės į dangų, link Dievo, žmonių aukas, jų pastangas atsilyginti už savo nuodėmes, ir pirmoj eilėj savo paties, Žmogaus Sūnaus, kryžiaus auką. Ir iš dangaus į žemę, link žmonių, Kristus atneša „vitam et veritatem”, dieviškąjį gyvenimą ir dieviškąją tiesą, išpildydamas taip savo „munus propheticum” ir „munus regale”. Šis, žemyn link žmonių nukreiptas veiksmas lyg ir reikalauja kito, aukštyn link Dievo nukreipto veiksmo: Dievas duoda atpirkimo malonę, nes Jis mato aukas ir ypač kryžiaus auką. Žinoma, Dievas būtų galėjęs atleisti žmonėms jų padarytą įžeidimą ir vėl leisti jiems dalyvauti dieviškame gyvenime ir dieviškoje tiesoje, nereikalaudamas jokio atlyginimo ir jokių aukų iš žmonių pusės. Bet tikrumoje Dievas išrinko kitokį atpirkimo būdą: tikrumoje dieviškasis gyvenimas ir dieviškoji tiesa gražinama žmonių giminei lyg ir dovana už tai, kad įžeista Dievo garbė atitaisyta Žmogaus Sūnaus auka. Tuo būdu mes matome, kad Kristus - Pranašo uždavinys, Jo „munus propheticum” (sugražinimas žmonėms esminių dieviškosios tiesos dovanų) ir Kristaus - Karaliaus uždavinys arba „munus regale” (įsteigimas ir valdymas Bažnyčios, tos matomos bendruomenės, per kurią dieviškasis gyvenimas teka į žmones) remiasi pirmuoju uždaviniu, Kristaus - Kunigo uždaviniu (kryžiaus auka).

Panašiai ir tikinčiųjų dalyvavimas Kristaus tarpininkavimo darbe apima šį trigubą uždavinį: kunigišką, pranašišką ir karališką. Panašiai kaip ir Kristaus pranašiškas ir karališkas uždavinys esminiai remiasi ir esminiai priklauso nuo kunigiško uždavinio. Kaip išpildomi šie tikinčiųjų pasauliečių tarpininkavimo uždaviniai? Neklysime tvirtindami, kad „munus propheticum” ir „munus regale” — tai pasauliečių apaštalavimas ir ypač

oficialus apaštalavimas, išreikštas Katalikų Veikimo sąjūdy. Jis remiasi pasauliečių kunigystės tiesa. Tuo būdu mes čia randame giliausią, ontologinį pasauliečių apaštalavimo (ir kiekvieno apaštalavimo) pagrindą. Apaštalavimas, kurs nesiremtų kunigyste, tiesiog neįsivaizduojamas.

Iš čia išplaukia visos tos aukštos minties — dalyvavimo Kristaus uždaviniuose turiningumas. Ir kiek vaisių ji galėtų atnešti, jei būtų tinkamai pritaikyta praktiškose pastoracinio darbo aplinkybėse! Pasauliečiai turėtų būti supažindinti su ta didinga mintimi, jog jie nėra tik išblaškyti asmenys, atskirai besidarbuoją savo paties išganymo pasiekimui, ir neatsakingi už kitus žmones, bet kad jie dalyvauja didžiame Kristaus atpirkimo darbe, kad jie yra tikri tarpininkai tarp Dievo ir žmonių giminės — nemažiau tikri, kaip kunigai su šventimais ir net kaip pats Kristus.

Pasauliečiai turėtų būti įtikinti, jog per Krikštą jie yra tapę pranašais, lygiai kaip Izaijas ir Jeremijas, ir net dar aukštesne prasme; ir kad, vienu ar kitu būdu prisidėdami prie dieviškojo gyvenimo ir dieviškosios tiesos skleidimo ir platinimo žmonių tarpe, jie ne tik išpildo savo pareigą, bet tęsia paties Pranašų Karaliaus, paties Kristaus darbą.

Per Sutvirtinimo Sakramentą jie tampa ir Kristaus galios tikrais dalyviais. Jie realiai dalyvauja ir Jo Bažnyčios, Jo žemiškosios karalystės valdyme, lygiai kaip kareiviai dalyvauja valstybės valdyme: tuo, kad gina valstybę nuo išorinių priešų ir padeda palaikyti įstatymus bei tvarką viduje. Iš tikrųjų, per Sutvirtinimo Sakramentą pasauliečiai tampa kariais šioje Dievo karalystėje. Tiesa, tas pareigas jie gavo jau per Krikštą (panašiai kaip visi piliečiai turi pareigą ginti valstybę sunkiam pavojui gresiant vien dėl to, kad jie yra tos valstybės nariai), bet per Sutvirtinimą jie yra pakelti į pilnateisio kario garbę.

Išeinant iš šių minčių, darosi aišku, kodėl Šventasis Tėvas pakartotinai pasauliečių apaštalavimo pareigą išveda iš Krikšto ir ypatingai iš Sutvirtinimo Sakramento, ir kodėl jis taip dažnai ragina tikinčiuosius išoriniai ir aktyviai išreikšti tą krikščionio esmėje glūdintį apaštalavimo pašaukimą ir prisidėti prie viešai pripažinto Katalikų Veikimo sąjūdžio.

Ir galų gale pasauliečiai turėtų būti išamontinti, jog per Krikštą ir Sutvirtinimą jie yra pašaukti pirmiausia ir pirmoj vietoj tęsti Kristaus kunigiško darbo; jog jie yra tikri kunigai, nors jų kunigystė ir skiriasi nuo per šventimus gautos kunigystės. Jų kunigiškos galios aukščiausias ir kilniausias veiksmas yra Eucharistinės Aukos aukojimas. Tačiau jų kunigiška galia nesiriboja šiuo sakramentu: reikalui esant, jie gali suteikti Krikšto sakramentą. Ir Moterystės Sakramente susituokiantieji suteikia sakramentą vienas kitam.

Visos šios tiesos pasauliečiams turi būti skelbiamos ir aiškinamos. Jie turi suprasti ir žinoti savo galią ir savo vietą Bažnyčios bendruomenėje, kad ne tik savo privatinį gyvenimą tvarkytų, kaip tinka Kristaus Mistinio Kūno nariui, bet kad ir visos visuomeninės žmonių bendruomenės gyvenimas, nuo pasauliečių priklausęs, būtų vedamas pagal pranašišką ir kunigišką pasauliečių apaštalavimo ir paaukojimo pašaukimą.

S. Riūkas, S. J.

Palaiminti, kurie liūdi

Gyvenant šioje žemėje, neįmanoma išsiversti be liūdesio, ašarų, širdies gėlimo; sunku išvengti nusivylimo, nepasisekimo. Mūsų dienas lydi mirtis, o mūsų žingsnius — nežinomos nelaimės. Mes tikimės džiaugsmo, o rytojūs atneša liūdesį. Mes prašome laimės, o, atrodo, mums tenka skausmo ir kančios taurė. Bet Viešpaties palaiminimas tvirtina: “Palaiminti, kurie liūdi, nes jie bus paguosti.” Mes nedrįstame abejoti Viešpaties žodžių tikrumu. Jie pabrėžia, kad nuliūdusieji bus paguosti. Jei bus paguosti, tai kur ir kada?

Šioje vietoje mes negalime nutyleri kitų Viešpaties žodžių: “Pirmiausia rūpinkitės dangaus karalyste, o visa kita bus jums pridėta.” Šie žodžiai aiškiai nusako, kad visas žmogaus rūpestis, vadinasi, didžiausias ir kasdienis rūpestis, turi sukintis apie dangaus karalystės reikalus, apie didžiąją Viešpaties šeimą, kuriai priklauso milijonų milijonai. Žmogus turi išeiti iš kasdienio savanaudiškumo ir savimylės rato ir susirūpinti Dievo reikalais. Žmogus turi nukreipti savo akis į artimą, į jo vargą ir į jo reikalus. Jis turi matyti milijonų ašarotas akis, slegiantį neturtą. Jis turi galvoti apie milijonus žmonių, kurie neteko gimtos žemės, savos pastogės; kuriems badas žiūri į akis; kurių gyvenimas baigiasi už spygliuotų koncentracijos stovyklų vielų; kurių kasdienis maistas yra ašaros ir supelėjusios duonos pluta; kurie laukia mirties, kaip išganymo. Jis turi galvoti apie milijonus žmonių, kurių akys nematė ir gal nebeamatys Kristaus šviesos, kurie baigė gyvenimo kelionę, neturėję progos su Juo susitikti. Apie milijonus, kurie paklydo klaidų miške, ir neatsirado,

kas jiems kelią parodytų. Jis turi mąstyti apie tūkstančius, kuriuos blogas įprotis įtraukė į nelaimę, vargą, kančią, didesnę, aštresnę ir baisesnę negu žodžiai įstengtų apsaityti. Jis turi prisiminti tūkstančių tūkstančius, kuriuos suvedžiotojai išvedė iš tiesos kelio ir įtikino, kad žmogus yra dangaus ir žemės viešpats. Tūkstančius, kuriuos ištvirkėliai įtraukė į sugedimo pelkes, iš kurių nebėra kelio atgal. Tūkstančius, kurie tapo ankstybo nusikaltimo auka ir gyvenimo dienas baigia kalėjime.

Štai kokio žmogaus laukia dangaus karalystė. Štai koks žmogus pirmiausia rūpinasi dangaus karalyste, nes jo širdies kilnumas ir pasiaukojimas verčia jį gyventi kitiems, o ne sau. Apie jį Šv. Povilas būtų pasakęs: “Verkia su verkiančiais ir džiaugiasi su džiaugiančiaisiais.” Palaimintas toks žmogus.

Bet jei tik apie tokį žmogų Viešpats kalba, tai daugeliui mūsų šis palaiminimas, kaip ir nebuves. Taip tvirtinti būtų neteisinga. Jei daugeliui mūsų dangaus karalystės reikalai ir nestovi pirmoje vietoje, vis dėlto, jiems tenka ir ne paskutinė vieta. Gal būt, mūsų geri darbai ir mūsų pasiaukojimas liečia tik kelis asmenis. Gal būt, mūsų tikėjimas nėra pavyzdinis, ir tikėjimo praktika ne visada reguliari. Bet mums gaila visų tų valandų ir momentų, kada mes laisva valia atsisakėme Dievo ir pasirinkome pasaulį arba žmogų. Palaimintas, kuris liūdi dėl savo nuodėmingos praeities, dėl dvasinio trumparegiškumo. Palaimintas, nes jis bus paguostas.

Jei mums gaila visų tų atvejų, kai mes savęs ieškojome ir užmerkėme

akis artimo skausmui ir nelaimei, kai mes įlindome į savimybės kiaušą ir atsisakėme būti gailestingais samariečiais. Jei mums širdį grauzia praleistos progos gera daryti, našlaičio ašaras nušluostyti, vienišo ir apleisto vienvietę pralinksinti. Palaiminti mes, nes būsime paguosti.

Jei mes liūdime savo mirusiųjų, nes jie mums buvo labai brangūs, ir nors dažnos ašaros suvilgo mūsų skruostus, bet mes nepasiduodame nevilčiai ir nekeikiame Apvaizdos, priešingai, susitaikome su Viešpaties mums paskirtu likimu ir bandome Jo pianuose išžiūrėti mums skirtą vietą ir dalį. Palaiminti mes, nes būsime paguosti.

Jei mums liūdna, kad pasaulyje ir Bažnyčioje tiek daug žmonių, kurie tik iš vardo žmonės ir krikščionys, kad žmonėse tiek daug siaurumo, smulkmeniškumo, kad žmonės nuryja kupranugarį ir užspringsta uodu, kad daro gera dėl žmonių akių ir keikia dangų ir žemę, kai nesulaukia dėkingumo. Jei mums liūdna, dėl užkietėjusio paklydėlio, dėl chroniško girtuoklio, dėl surambėjusio šykštuolio, ir jei mes iš visų jėgų stengiamės duoti gerą pavyzdį, kai šviesu ir kai tamsu, ir savo kietu darbu, pasiaukojimu ir atgaila stengiamės atsverti dieviškojo teisingumo svastyklę, tai palaiminti mes, nes būsime paguosti.

Jei mums širdį duria, kad tiek metų ir dienų mes praleidome tinginiaudami, laiką eikvodami, tik savi mi rūpindamiesi, o dabar jau nebe daug dienų ir valandų beliko, ir ne tik rankos, bet ir širdis tuščia. Jei mums dėl to liūdna, palaiminti mes, nes būsime paguosti.

Jei būsime paguosti, tai kuo? Pasisekimu, turtu, gerais draugais, gera sveikata? Gal būt, ne. Būsime pa-

guosti didele širdies ramybe, ramybe, kurios pasaulis duoti negali, kuri gyvena tik tų širdyse, kuriuos Dievas aplanko ir paguodžia savo meile ir malonės dovanomis. Būsime paguosti kantrybe su savimi ir su kitais. Gyvu tikėjimu ir pasitikėjimu Dievu ir žmogumi. Karštu noru gera daryti net tiems, kurie mūsų pagalbą neįvertins ir už gera mus net apšmeiš. Atlaidumu ir meile net tiems, kurie puošis mūsų dorybėmis ir mums priskirs savo ydas ir klaidas.

Būsime paguosti ir apdovanoti žmonių supratimu, gera valia kituose gera matyti, kilnia širdimi kitiems atleisti ir nestatyti sąlygų. Būsime paguosti Dievo artumu, ir pasaulis mums rodysis, kuo jis yra: ašarų pakalne, kurioje daug vargo, kančios, neturto ir neteisybės, bet kuri sugeba auginti džiaugsmo rožes ir brandinti laimės vyną, kuri vis dėlto yra Dievo rankų kūrinys, duotas žmogui ne kaip amžinybės pilis, bet laikinoji stacija.

Bet tie, kurie liūdi, kad nepavyko kito apgauti, apsukti, išnaudoti, kad nepavyko pavogti, tie nebus paguosti. Kurie liūdi, kad nesusiprato būti geresni mirusiai motinai, nes ji būtų užrašiusi daugiau pinigų ar turto. Jie nebus paguosti.

Tie, kuriems liūdna, kad jie blogiau gyvena už kaimynus, gimines, draugus, kad jiems nepavyko susikrauti turto, nors visą gyvenimą kietai dirbo ir labai taupiai gyveno. Jie nebus paguosti.

Tie, kuriems širdį skauda, kad nepavyko padaryti karjeros, kad nepavyko būti išrinktiems ar paskirtiems į garbingą vietą ar pareigas, kurie keikia tą valandą, kai jų širdis ne laiku suminkštėjo ir nepasisavimo tų pinigų, kuriuos kitas įsidėjo į savo kišenę. Jie nebus paguosti.

Tie, kurie liūdi, kad draugams ir kaimynams geriau sekasi, kad jų vaikais rečiau serga, kad jų automobiliai rečiau reikia vežti į garažą, kad jų pažįstami daugiau uždirba. Jie nebus paguosti.

Tie, kurie graužiasi dėl prarasto turto, namų. Kurie nieku būdu negali Dievui atleisti, kad jų dukterė ar sūnus ne laiku mirė. Kurie nesiliauja

prikaišioję Apvaizdai dėl sunkių laikų ir mažiau gerų žmonių. Jie nebus paguosti. Nebus paguosti tol, kol jie savęs ieško, kol tik savimi rūpinasi, neturėdami nė minutės laiko kitų vargams ir nelaimėms.

Palaiminti, kurie liūdi Viešpatyje. Jie bus paguosti didele ir šventa ramybe ir laime, kurios pasaulis duoti negali.

Bruno Markaitis, S. J.

D. Mickutė-Mitkiene

Memento mori

*Memento mori tu,
Kurs troškuliu karštu
Į turto ar garbės
Viršūnę taip skubies...
Laimėjimų apsvaigęs laurais,
Manai, kad nesileis jau saulė.
Bet nubrėžta riba anapus –
Jon krisi tu, kaip medžio lapas,
Kurs rudenį vėlyvą krenta –
Memento!*

*Memento mori tu,
Kuri švelniu pirštu
Gėlių žiedus skini,
Sviedi, purvan mini,
Ir gundymuos tirpsti, lyg vaškas,
Širdis lyg peteliškė blaškos...
Kuri vitrinų, gatvė, kine,
Parduodi širdies grožį gryną...
Gyvenimą geri su Faustu –
Bus kartą ir tavęs paklausta
Apyskaitos dienų gyventų –
Memento!*

*Memento mori tu,
Kuriam nėra slaptų
Dangaus žvaigždžių kelių,
Nei kosmos spindulių –
Ir tu, šaunus sūnau Adomo,
Kurs susekei kelius atomo,
Neri gilyn, kelies i aukštį
Ir pralenki sparnuotą paukštį.
Išbraidžiojęs erdves, lyg pievą,
Bet niekur nesuradęs Dievo!
O, neik Jo taip toli ieškoti,
Jis taip arti – širdy ir prote,
Ir primena tau lemtį šventą –
Memento!*

Modernus žmogus ir krikščionybė

Mes prisitariame prie žodžio „krikščionybė“, žodžio didelio, svaraus ir fatališkai svarbaus. Visų pirma atsiminkime, kad krikščionybė yra apreikštoji religija. Vadinasi, apreikštasis tiltas tarp Dievo ir žmogaus. Ateina ji per Kristų iš Žydų. Pirmieji jos nariai buvo ir žydai ir pagonys. Ji gimsta per Kristų iš Mozės Įstatymo ir Pranašų, kad, mirusi senajam įstatymui, gyventų gyvajam Dievui, kuris yra visų ir niekieno. Jeruzalės Šventykla, nekaltam kraujui liejantis nuo medžio kryžiaus, turi žūti, kad ant jos pamatų iškiltų mistinė Viešpaties kūno Šventovė, apimanti visus. Išganymas dabar jau nebe Mozės Įstatyme, bet per Viešpatį Kristų, kuris buvo prikryžiuotas iškreipto Mozės Įstatymo vardu. Dangaus Karalystė dabar jau visas pasaulis, nes kiekviena siela atpirkta Mesijo krauju. Raidė turi prasmę tik Dvasios rankose, nes naujasis įstatymas yra įrašomas į pašauktųjų širdis paties Dievo. Ir niekas negali ateiti pas Sūnų, jei Tėvas jo nepakviečia. Šventoji Dvasia kuria sieloje naują gyvenimą tikėjimo ir meilės vardu ir galia.

Krikščionybė nėra išorinių formų ir bedvasių formulių rinkinys, bet viso žmogaus perėmimas ir persunkimas malone, kuri atneša į žmogaus sielą ir palaiko Meilės Dievo gyvenimą. Kadangi žmogaus asmens buities ir veikimo laukas apima tiek medžiagos tiek dvasios sritis, tai dvasiškojo elemento funkcija yra medžiaginio elemento sudvasinimas ir pašventinimas. Raidė Naujame Įstatyme turi vietą ir prasmę, kai Dvasia jai teikia gyvybę. Naujojo Įstatymo

širdis yra nukryžiuotas Kristus ir gyvasis tikėjimas į Jį, gaunamas iš Tėvo per Sūnų, nes tik šis tikėjimas įjungia mus į Kristų. Meilė yra įstatymo pilnybė, ir mus išgano tikėjimas, kuris veikia su meile ir iš meilės.

Įstatymo pilnybė gimdo laisvę toje širdyje, kurioje gyvena Kristus. Kur Kristus gyvena, ten nebėra žemę slegiančių debesuotų horizontų, o tik neribota ir dieviška galia, kuri silpną ir lūžtantį žmogų stiprina amžinybės tikrove. Kristus žmogaus širdyje yra meilės įsikūnijimas, nes tik per meilę ir meilėje žmogus tobulai susijungia su Dievu. Todėl meilė yra tobulybės ryšys ir gyvasis laisvės branduolys.

Įstatymas yra kelrodis, sargas, mokytojas ir angelas. Jis gali būti ir budelis, jei žmogus laisvai atsisako tikėti, kad Dievas yra meilė, ir kad įstatymo galia yra Dievo šešėlis. Įstatymo vardu kūnas turi pasiduoti dvasios nepailstamam veržlumui į meilės laisvę. Visi mes esame nusi-dėjėliai, kol neišsiperkame tikinčia meile, kaip Magdalena. Įstatymas yra šventas. Jis teisingas, nenugašdinamas ir nepaperkamas. Jis meta mirties kalaviją ant piktai ir išdidžiai užsispyrusių galvų. Bet kilni ir tikinti širdis gaus teisybės ir meilės užmokestį, nors jos protas ir tamsus, kaip aklos akys.

Puolęs žmogus — per Kristų — atgimsta į Rojaus Žmogaus grožio ir didybės paveikslą. Puolęs žmogus iškeliamas į naują aukštį. Jam tenka eiti į Dievą nauju ir neįprastu keliu, kurį lydi naujų ir perkainotų vertybių kelrodžiai. Aštuoni palaiminimai

atidaro vartus į naują karalystę, kurios amžinasis karalius yra Kristus. Jis yra viskas dangui, žemei ir pragarui. Jei Jo ranka pasitraukia, visa grįžta į dulkes, o dulės — į nieką. Visos rasės suliejamos į didžiąją brolybę, kuri, Mokytojo mokoma, atsuka akiai jėgai antrąjį žandą ir nedvejodama miršta už teisybę.

Krikščionybė yra Kristus. Nei daugiau nei mažiau. Ir kaip Kristus negali būti nei sužalotas nei padalintas, bet visuomet tobulas, pilnas, taip ir krikščionybė tik tada yra gyva, ir gaivalinga, ir kūrybinga, ir nesenkanti, ir išgananti, ir išperkanti, ir amžina, kai ji yra laisva ir netrukdoma gyventi, mylėti, kurti ir tobulėti Kristuje. Krikščionybė yra Kristus, kuriame atsiveria Triasmensio Dievo paslaptis, į Kurį suteka visų žmonių likimo upės. Jis yra gyvasis ir amžinasis Žodis, kuris duoda gyvenimą, nenuperkama nei pinigais, nei kančia, nei charakterio ar talento genijumi, bet įgyjama ir gyvenama tikinčia ir mylinčia širdimi.

Krikščionybės pagrindinis bruožas yra meilė, kuri nedvejodama ir be kompromisų žmogų veda į idealo viršūnę, kuri gimdo dvasios genijus ir meilės herojus.

Kristus gyvena savuosiuose amžinu gyvenimu, kuris nenutrūksta mistinio kūno masėje, nors jis gali nutrūkti puolusiame individe. Jo mistinis Kūnas apima visus, kurie pakrikštėti vandenimi, tikėjimo ugnimi ir kryžiaus krauju. Kai keletas susirenka Kristaus vardu, — Jis jų tarpe. Kai jie valgo Jo Kūną, duodama jiems iš meilės, jie gauna amžiną garantiją laimingam nemirtingumui. Šituo momentu — kai jie valgo Dievo Avinėlį, kuris yra jų ir pasaulio amžinoji Auka — kai meilės dvasia juos atitraukia nuo žemės ir medžia-

gos ir sužieduoja su dangumi, — jie sudaro Kristaus Bažnyčią, nes Kristaus Bažnyčia yra Kristus savųjų tarpe per amžius. Štai kodėl Kristaus, gyvosios ir amžinosios Aukos, buvimas ant altoriaus yra Bažnyčios esmingasis turinys ir išrinkimo ženklas. Atimkite Kristaus autoritetą iš Bažnyčios, ir ji taps viena iš tų sektų, kurios pasirenka žmogaus žodį ir nuomonę ir iškelia juos aukščiau Kristaus. Štai kodėl Kristus ant altoriaus ir tarp savųjų yra Bažnyčia, kuriai priklausyti arba nepriklausyti yra gyventi arba mirti amžinai.

Krikščionybė yra Kristaus Kūnas daugelyje, kurie jungiasi Dievo meilėje ir iš meilės. Taip šeimos pagrindas yra Kristus. Jei Kristų atimsite iš šeimos, turėsite virtinę skyrybų. Taip visuomenės gyvenimo ir socialinio veiklumo bazė yra Kristus, Kurį pašalinus iš visuomenės gyvenimo, tenka susitikti akis į akį su egoizmo kultu, ginamu ir palaikomu prievartos ir kumščio jėgos.

Kristus yra ne tik tiesa, išreiškianti pasaulio ir žmogaus tikslus ir paskirtį, bet ir tiesos neklaidingas šaltinis. Jis yra tiesa, jos norma ir amžinumas. Kristus yra tarp savųjų iš meilės, bet tiesos vardu. Tiesa turi būti išsaugota pilna ir be priemaišų ne tik apie Kristų, bet ir apie žmogų. Jos saugojimas atiduotas į Bažnyčios rankas. Štai kodėl Bažnyčios aukščiausias autoritetas, liečiąs Kristaus tiesą, turi būti neklaidingas tiesos esmėje. Štai kodėl Bažnyčia gynė Kristaus tiesą visų amžių bėgyje, nebodama kalavijo, kartuvių ir viešosios nuomonės, nepasiduodama eretikų užgaidoms ir schizmų grasinimams, kurie pradėjo piaustyti jos kūną puikybės ir užsispyrimo peiliais. Koks mums būtų likęs Kristus ir Jo tiesa, jei Bažnyčia būtų nuėjusi

SANDRO BOTTICELLI

M A D O N A

Galleria Uffizi, Florencija

manicheizmo, gnosticizmo, monofizitizmo, jansenizmo, puritanizmo ir kitų izmų keliais. Mus ir šiandien persekiotų Evangelijos žodžiai: “Jei kas sakytų, štai čia Kristus; ne, štai ten Kristus, — netikėkite.” Kristus yra vienas. Viena yra krikščionybė. Viena pilnutinė tiesa apie Kristų, kurios visumą galima rasti tik ten, kur Kristus visas, tobulas ir nesužalotas. Mums čia prisimena Kristaus drabužių dalinimas po kryžiumi. Kareiviai tik dėl jupos metė burtus, nes ji buvo nesusiūta, bet ištiesai numegzta, ir jie nenorėjo jos piaustyti, nes supiaustyta ji būtų iširusi. Jos vertė buvo pilname ištiesume. Amžių bėgyje daug kas dalinosi Kristaus tiesą, kaip kareiviai Kristaus drabužius.

Mums svarbu, kam teko Kristus jupa, kuri buvo ištiesai numegzta.

Krikščionybė, kaip Bažnyčia, yra žmonių organizacija, o žmonės — visuose sluoksniuose ir padėtyse — lieka žmonėmis, pririštais prie žmogiškosios prigimties, kuri yra ribota, savanaudiška, kontingentinė ir klaidinga. Net malonė žmogaus prigimties nepakeičia, tik ją sukilnina. Net dieviškoji tiesa žmogaus nepadaro angelu. Žmogus lieka žmogumi Bažnyčioje. Jis liks žmogumi ir danguje, tik jo žmogiškumas nebeturės medžiagai įgimto ribotumo ir silpnybės. Nors Šventoji Dvasia lydi Bažnyčią; nors dieviškoji tiesa laikoma popiežiaus neklaidingumo dovanoje, nors Kristus gyvena Bažnyčioje rinkiniui

ir pastoviu būdu, nors Bažnyčia stovi ant Uolos, kurios ir pragaro vartai nenugalės, bet jos kelias vingiuoja per Ašarų Pakalnę, ir jos nariai yra individualūs žmonės, pažymėti reliatyvumo ir kontingencijos ženklais. Jie tokie lieka net dėvėdami popiežiaus tijarą, kardinolo purpurą ir vyskupo mitrą. Jie tokie lieka net sakramentų pašventinančioje įtakoje. Jiems visiems ir visados tinka Kristaus žodžiai: “Be manęs jūs nieko negalite !” Tik vienam Petriui ir jo įpėdinams duotas specialus pažadas ir privilegija: “Aš meldžiuosi už tave, kad tu neustotumei tikėjimo; todėl... stiprink savo brolius.” Visiems kitiems tenka silpnybės ir abejonių našta, puolimų kelias, kantrybę žudąs trapumas ir netikrumas. Beveik kiekvienam reikia išgyventi tamsią sielos naktį ir nenustoti vilties.

Bažnyčioje, kaip žmonių organizacijoje, yra daug silpnybių, nemaža siaurumo, fariziejiskumo, skrupulingumo, savanaudiškumo, žmonių baimės, tuštybės ir garbės ieškojimo. Bet visa šita išeina iš individualių organizmo ląstelių, kurios, jei laiku neizoliuojamos arba nepastebimos, užkrečia didesnę ar mažesnę organizmo plotą. Iš kitos pusės, Bažnyčios narių silpnybės negalima primesti Bažnyčiai, kaip toki, jei jos mokslas skelbia tiesą. Nors Bažnyčia, kaip organizacija, yra — iki tam tikro laipsnio — atsakinga už savo narių religinių elgesį, vis dėlto, jai negalima taikyti bausmės, kurią užsitarnavo jos nariai. Galiausiai, ji neturi ir priemonių, išskyrus ekskomuniką, kuriomis galėtų sudrausti ar paveikti nepavyzdinę ar nusikaltusią narį. Juk net ekskomunika retai žmogų pataiso. Ji greičiau yra išpėjimas kitiems, kad jie laiku susiprastų ir nustotų žaizdę su ugnimi.

* * *

Krikščionybės ir Bažnyčios širdis buvo ir pasilieka Kristaus amžina Auka — šventoji Kryžiaus Auka — kuri vieną kartą pradėta, nesiliauja ir negali liautis per amžius iki paskutinės dienos. Kur Kristaus auka neaukojama, ten tikintieji išplėšia širdį iš krikščionybės krūtinės. Susėdę nevieningu ratu apie krikščionybės mirusį kūną, jie veltui laukia kūno atgyjant. Žmogus neturi gyvybės galios, kol jis negrįžta prie Kryžiaus Aukos ir pasiduoda jos nuodėmės atleidžiančiai jėgai ir pašventinančiai malonei. Todėl Kristus, duodamas saviesiems savo Kūną ir Kraują, meldė: “Imkite, valgykite ir gerkite... ir tai darykite man atminti.” Man, mirštančiam ant kryžiaus už jūsų ir pasaulio nuodėmes.

Žmogus yra tik tiek krikščionis, kiek jis supranta Kristaus amžinos aukos turinį, prasmę, jėgą ir palaimą, kiek jis susijungia su Dievo Avinėlio auka, kiek jis dalyvauja Kristaus gyvenime ir atpirkime. Krikščionybė yra amžina Kristaus auka. Ji kartojasi nesiliaujančiu reguliarumu Kristaus mistiniame kūne, kurį mes vadiname Bažnyčia. Krikščionybė yra Dievo ir žmogaus intymųjų santykių istorija. Krikščionybė yra Dievo įstatymas, duodąs žmogaus gyvenimui neklaidingą ir išganančią kryptį. Krikščionybė yra Dievo malonė, stiprinanti žmogaus prigimties silpnybę. Krikščionybė yra amžina Kristaus meilė žmogui, ir amžina žmogaus meilė Kristui. Meilė, gimdanti didvyrius ir šventuosius, žemę pavėrdinti rojumi, o rojų — dangumi. Tokia meilė gali būti tik ten, kur Kristus gyvas. O kur Kristus gyvas, pilnas, tobulas ir amžinas, ten Krikščionybė, ten tikroji Bažnyčia.

Bruno Markaitis, S. J.

LAIŠKAS NEŽINOMAM TĖVUI

Mielasis Tėveli,

Aš nežinau nei miesto nei namų, kur Tu gyveni. Nežinau, ar akmenys ar gėlės kloja Tau kelius. Aš nemačiau Tavo veido ir nežinau Tavo akių spalvos. Aš ieškojau Tavęs šiaurės ir anapus jūrų. Klausiau vėjo, paukščių ir žmonių, bet niekas man nepasakė Tavo vardo.

Mano gyvenime siaučia audros ir blaško mane, kaip įsiutęs vanduo mažą luotelį. Ištiesk savo ranką, mano Tėve, kad bangos manęs nepaskandintų. Mano gyvenimo kelyje aštrūs akmenys žeidžia kojas, o šiaurūs žodžiai drasko pačią širdį. O aš esu viena, visiškai viena...

Gal būt, Tu žinai, kad mano motina dar jauna. Bet tikriausiai Tu nežinai, kodėl ji pasitraukė iš gyvenimo taip anksti. Tu nuėjai ir užtat nematei jos sielvarto ir kančios. Negirdėjai, kaip jos atodūšiai atsimušdavo į bežadę naktį ir jų niekas neišgirdavo. Niekas nenorėjo matyti jos skausmo, nes Tu buvai palikęs ją tada, kai labiausiai buvo reikalinga Tavoji pagalba.

Aš tada buvau maža ir nesupratau, kodėl toks liūdnas būdavo jos žvilgsnis, kai ji pasilenkdavo ant mano lopšio. Nesupratau ir jos ašaros, nubrauktos slapčia, man paklausus,

kodėl aš neturiu tėvelio ir kodėl kaimynų vaikai tyčiojasi iš manęs.

Pajuoka, vienatvė ir sunkus darbas nužudė mano motiną. Ji iškeliaavo, žyding pirmosioms žibutėms. Paskutinį kartą papuošiau jos įdubusią krūtinę gležnučiais žiedais ir likau viena. Visiškai viena. Giminės priglaudė mane. Tiesa, nejutau aš ten nei bado nei šalčio. Su dėdės vaikaisėjau ir prie stalo ir į mokyklą. Bet nematoma ranka skyrė mane nuo jų. Kai dėdės vaikai, užlipę tėčiui ant kelių, linksmi ir krykštaudami "jodavo į turgų", ir man norėdavosi priėti, prisiglausti prie jo, užlipti ant kelių... Bet niekada neišdrįsau. kažkas lyg išvydavo mane iš trobos. Lįsdavau tada į patį tamsiausią kampą ir verkdavau, verkdavau... Ko verkdavau, nežinau, ar būčiau mokėjusi pasakyti.

Esu jauna. Mano širdis šaukiasi žmogaus. Šaukiasi širdies, kuri mane suprastų ir atjaustų. Noriu mylėti, noriu būti mylima. Bet tuoj stojasi man prieš akis motinos likimas. Man atrodo, kad visi žmonės yra blogi, visi vyrai — veidmainiai ir suvedžiotojai. Jei mano tėvas toks buvo, kaip aš galiu būti tikra, kad tas ar anas bus geresnis?

Gal Tu manai, kad įstatymų galima neboti, svarbu tik, kad nesučiuptų, juos laužant? Gal manei, kad vagnis būsi tik tada, kai pagaus tave vagiant ir nutemps į teismo salę, o suvedžiotoju — kai pažįstamieji bei kaimynai tai apskelbs? Nors yra sakoma, kad ant moters baltos skarelės lengvai matyti ir mažas krislelis, o ant vyro pilkos kepurės kartais būna nepastebimas ir didokas šapas, bet tas taip maža įtakos turi į pačią žmogaus širdį bei vidinį jo gyvenimą. Kiekvienas gali suklysti, bet negarbingas ir bailys yra tas, kurs ne-

Sandro Botticelli

(1447 - 1510)

***Judita, nukirtusi
Holoferno galvą.***

Sandro Botticelli yra vienas charakteringiausių tapytojų, kurio paveiksluose matyti to meto kova tarp krikščionybės ir humanizmo. Čia tartum grumiasi viduramžių religinė mistika su klasiniu grožiu. Šitokia nuotaika, atrodo, viešpatavo ir autoriaus sieloje. Botticelli gyvenime yra daug vargo ir tragikos. Visa tai atsispindi ir jo kūrinuose. Jo Madonose nėra renesansiško džiaugsmo, bet tik kažkoks melancholiškas skausmas ir liūdesys.

Iš visų to meto dailininkų Botticelli, gal būt, yra artimiausias mūsų laikams. Kai kuriuose jo paveiksluose galima pastebėti jo mokytojo Filippo Lippi įtaką. Bet mokinys linijų maistriškumu, be abejo, viršija mokytoją. Botticello dvasia yra žymi ir kito šio periodo menininko Filippino Lippi (1447 - 1504) kūrinuose (žiūr. 318 psl.). Filippino Lippi nereikia sumaišyti su jo tėvu Filippo Lippi.

drįsta prisipažinti prie klaidos ir ją išpirkti. Išpirkti savu, o ne kito žmogaus gyvenimu.

Tu paniekintai teises ir užmiršai pareigas. Tu pasislėpei ir manei išvengsiąs bausmės. Bet argi Tu nejutai, kad kiekviena mano motinos ašara, išlieta dėl Tavęs, kad kiekvienas

šiurkštus žodis ar šaltas žvilgsnis, kuris palydėjo mane už tai, kad aš tėvo neturiu, kaip sunkūs akmenys krenta į Dievo teisingumo lėkštę, ant kurios yra pažymėtas Tavo vardas, ir lenkia ją prie žemės, lenkia prie pragaro. Argi Tu manai, kad galima sugriauti kito žmogaus laimę, o pa-

čiam ja džiaugtis ir čia ir amžinybėje?!

Nežinau, ar Tu mylėjai mano motiną. Tur būt, ne. Juk meilė tai yra pats gražiausias žiedas žemės gėlyne, pats aukščiausias gėris šitam varganam pasaulyje. Tai yra Amžinojo žodžio atspindys, atskirias žmogų nuo visų kitų tvarinių. Mylinti širdis skamba nuostabiais akordais, gimdo didžius darbus, iššaukia heroizmą. Ji kelius rožėmis iškloja, kad mylimasis jais laimę pasiektų.

O Tu? Tu meilės vardu pridengei savo egoizmą ir aistrą, kad iš-

brautum į širdies šventyklą ir savo šventvagiškom rankom išplėstum laimę ir garbę! Už tai aš norėčiau Tave niekšu pavadinti. Bet... Juk Tu esi mano tėvas!

Nežinau, kokie darbai ir mintys užpildo dabartines Tavo dienas. Nežinau nei Tavo namų, nei Tavo vardo. Aš tik žinau, kad Tu nužudei mano motiną, o manąjį gyvenimą pažymėjai kančios ir pajuokos ženklų. Kartais keikiu Tave už tai, o kartais ir vėl šaukiuos, nes juk Tu esi mano tėvas...

Tavo duktė **Aldona**.

Mašinizmo akivaizdoje

Gyvename mašinizmo amžiuje. Daugelis mūsų žmonių dirba fabrikuose, lydimi ir persekiojami mašinos ir darbo monotonijos. Tiek darbo psichologai tiek sociologai ir ekonomistai bando studijuoti žmogiško darbo galimybes prie mašinos, mėgina praskleisti slegiantį pramonės ateities šydą ir nori padėti darbininkui išlikti sveiku ir galvojančiu žmogumi mašinizmo akivaizdoje.

Nužmoginimo pavojus

Žmogui, niekada arba mažai dirbusiam rankų darbą, tenka nueiti ilgą kelią, kol jo raumenų sistema sustiprėja ir prisitaiko prie neįprasto judesio reikalavimų bei vienodumo. Jaunesnis žmogus greičiau prisitaiko. Senesnio gi amžiaus žmogui neretai reikia ieškotis lengvesnio darbo. Vieni dirba prie mašinos, kiti — prie judamojo diržo. Pastarieji skundžiasi greitu darbo tempu ir veiksmo mechanizmu. Po mėnesių ir metų

žmogus tampa robotu. Jis nebeturi laiko galvoti, ir jo reakcijos tampa automatiškos. Nenuostabu, kad po kiek laiko jis pasijunta mažu fabriko rateliu, žmogumi - įrankiu, kurio inžinerijos technika dar nespėjo paversti gyva mašina. Žmogus pradeda save laikyti darbo vergu, savo raumenimis ir prakaitu kraunančiu kitiems turta.

Fizinį darbą dirbąs žmogus pradeda formuoti skriaudos sąmonę. Sunku pajusti savo darbo prasmę ir vertę, kai pramonės savininkai pirmiausia rūpinasi pelno maksimumu, o tik paskiau — darbo jėga ir jos žmogiškaisiais reikalavimais. Net Jungtinėse Amerikos Valstybėse visų gyventojų ketvirtadalis neturi perkamosios galios pasinaudoti standartiniu gyvenimo lygiu. Suprantama, kad tikra darbininkų dalis sudeša savo viltis ir išsigelbėjimo planus į socializmo ir komunizmo pažadus, kurie sakosi atnešią lygybę ir gerbū-

vį, išvaduosią iš kapitalo ir darbo vergijos ir padarysią juos bendro darbo ir pelno lygiateisiais dalininkais. Neperdėkime komunistinės propagandos įtakos. Pripažinkime technikos ir mašinizmo amžiaus grėsmę ir jėgą žmogų sumechaninti, pavergti, paversti jį masės beveidžiu žmogumi, nustojusiu savarankiško ir kritiško sprendimo.

Kaip išlikti žmogumi?

Darbo žmogus turi prisitaikyti prie darbo sąlygų, bet lygiai turi stengtis pasilikti galvojančiu žmogumi, akiai nepriklausomu masės nuomonės. Lengviau prisitaikyti prie mašinos ritmo, kai žmogus gali reguliuoti jos tempą. Pastebime, kad dauguma darbininkų sugeba prisitaikyti prie judamųjų diržų ir bendrai aptarnaujamų mašinų. Problema kyla tada, kai raumenų veiklos — įsitempimo ir atsileidimo — ritmas nesutinka su darbo ar mašinos ritmu. Tokiu atveju, raumenų veiklos natūralus ritmas pagreitinamas, energija deginama didesniu greičiu, ir kraujas nespėja pašalinti anglidarūgštės. Žmogus pajunta greitą nuovargį ir, vis tiek, turi derintis prie mašinos negaltingo ritmo. Statistika rodo, kad 78% darbininkų prisitaiko prie judamojo diržo ritmo. Negalį prisitaikyti, būva žmonės dažniausiai su aukštesniu mokslu, nedirbę fizinio darbo ir silpnos sveikatos.

Prisitaikius prie mašinos ir darbo ritmo, tenka kitas svarbus uždavinys, būtent: priversti sąmonę galvoti ne tik apie mašiną ir darbą, bet ir apie kitus dalykus, sakykime, šalia dirbančius, apie namiškius, apie laisvalaikio planus. Žmogui beveik neįmanoma netapti robotu, nuolat spoksant į tą pačią mašiną, tą patį išdirbinį, da-

rant tuos pačius judesius ir audžiant tas pačias darbo mintis. Jei žmogus nenori tapti negalvojančiu automatu, jis turi pasisavinti tam tikrą minčių eigą, kuri esmingai netrukdo darbo, bet praplečia darbo ir aplinkos pasaulį. Kas to nepajėgia, turi ieškotis tokio darbo, kur galimas individualus tempas, laisvas darbas, kas pažangiai vedamuose fabrikuose jau tampa suprantamu dalyku.

Dirbančiam žmogui svarbu palaikyti kūno pajėgumą, saugotis nesainkingo alkoholio ir narkotikų vartojimo, ateiti į darbą šviežiam ir gerai nusiteikusiam, rūpestingai saugojant vidurinę ramybę ir dvasios lygsvarą, laisvai ir noriai įsijungiant į darbo atmosferą. Didelės reikšmės turi gražus sugyvenimas su šalia dirbančiais ir su vadovais. Todėl mandagumas, paslaugumas, įsijautimas į kitų reikalus ir interesus yra būtini ir kasdieniai dalykai.

Naujosios technikos pagalba

Technika išranda naujų priemonių palengvinti darbą, pvz., darbininkas gali judėti su judamuoju diržu pabaigti vieno darbo veiksmo ir — mygtuko paspaudimu — grįžti į pradinę darbo vietą. Solidarinių Ekipų organizavimas yra naujiena, bet labai sveikintina. Gerai ir moderniai įrengtose įmonėse jau yra pakaitas, vadinamas relief-man, kurį darbininkas gali pasišaukti jam pavaduoti, o pats tuo tarpu gali "atsipūsti". Susirgusį ar negalintį dirbti pavaduoja kitas pakaitas, vadinamas utility-man, kuris yra susipažinęs su daugeliu fabriko darbų. Yra įmonių, kur darbininkai keičia darbą kelių valandų tarpais. Daug kur įsigali įrankių diržas, vadinamas tools conveyor, kuris su apdirbtinu gaminiu atgabena ir reikiamus darbo įrankius. Deja,

tiek įrankių diržas tiek kiti pagalbiniai instrumentai ir mašinos yra brangūs dalykai. Daugiau vilčių išgalėt pramonėje turi įrankių, mašinų ir jų ritmo pritaikymas vidurkio žmogui. Tai yra didelė naujiena. Naujausiai sukonstruotos mašinos pasižymi patogumu ir nereikalauja nuolatinės priežiūros. Šveicarijoje M. J. Walter suprojektavo mašinas ir instrumentus vienam laikrodžių fabriku, kurie įgalina darbininkus ir darbininkes laisvai ir netrukdomai kalbėtis, klausytis radijo pranešimų ir muzikos. Nuostabu, kad darbo našumas padidėjo.

Darbo laikas trumpėja su technikos pažanga. Nuo 60-80 savaitės valandų jau daug kur prieita prie 40 darbo valandų. Reikia manyti, ir su pagrindu, kad ateities technika dar labiau sutrumpins darbo laiką, o darbininkas taps tik darbo planuotoju ir mašinos prižiūrėtoju. Žinoma, naujovės ir patobulinimai išgali pamažu ir nuo darbininkų tiesioginiai nepriklauso. Bet, ieškant darbo, reikėtų dairytis pažangių fabriku, modernių darboviečių, neužmirštant prisidėti prie unijų ir sindikatų bendrų pastangų pagerinti darbininko sąlygas ir neturtingą aplinką.

Darbo mistika

Darbo psichologai šiuo moderniu žodžiu vadina gyvą ir aiškia darbo žmogaus sąmonę apie darbo vertę didingo tikslo akivaizdoje. Kiekvienas žmogus turi panaudoti savo talentus ir asmenybės jėgą bendruomenės naudai, šviesesnės ateities kūrimui, vargo sumažinimui. Tokios sąmonės sukūrimas ir palaikymas įprasmina ir palengvina darbą.

Bet kūrybingos ir įkvepiančios sąmonės sukūrimas turi prasidėti antraeiliais dalykais, kurie, atrodo,

maža bendro turi su darbo mistika. Daug padeda darbo eigos suvokimas, profesionalinis mašinos pažinimas. Šie dalykai pagelbsti valdyti mašiną, pažinti ir apvaldyti medžiagą, kurią žmogui tenka apdirbti ir iš žaliavos paversti į atbaigtą produktą. Žmogus turi susipažinti ne tik su mašina, bet ir su išdirbiniu, tikslu, priemonėmis ir praktine paskirtimi, Tokiu būdu, darbo žmogus iš darbo vergo tampa darbo menininku ir profesionalu, ir jam atsiveria kelias į kvalifikuotus darbininkus. Modernioji pramonė reikalauja daugiau specialistų. Juo tapti gali tik tas žmogus, kuris turi tikslą, kuris daro pažangą, gilinasi, mokosi. Lietuvis yra nagingas, imlus, ir gabus iš prigimties, bet jis neturi pasiduoti per dideliame kritiškumui ir apatijai. Retas žmogus teturi vieną talentą. Retas žmogus gali pasišvesti didžiausiojo talento realizacijai. Daugumai tenka panaudoti vieną iš savo talentų, nors ir ne labai mėgiama.

Darbo žmogus turėtų suprasti vertę tos gaminio dalelės, prie kurios pagaminimo jis tiesioginiai prisideda. Kokia to gaminio vieta ir vertė skyles ir viso fabriko produkcijos schemoje. Kam jis gaminamas? Gal tūkstančių tūkstančiai jį vartoja su džiaugsmu ir net dėkinga širdimi. Tokia mintis atskleidžia darbo ir monotoniško judesio prasmę ir vertę. Darbo žmogus turėtų supažindinti savo šeimą su savo darbu, piešdamas jį darbo menininko vaizduote ir subrendimu, o ne darbo vergo neapykanta, apkartimu ir kritiškumu.

Aktyvus dalyvavimas fabriko ar darbovietės unijos susirinkimuose bei užsimojimuose teikia plačias galimybes susivokti darbo sąlygose, darbą formuojančiuose faktoriuose ir priežastyse, nuo kurių priklauso

darbo pastovumas, atlyginimas ir pažanga. Kova už darbo žmogų, darbo palengvinimą, teisingą atlyginimą, pensijas, apdraudimą ir t.t. turėtų būti kiekvieno darbo žmogaus sveika ambicija ir nenuilstanti pastanga. Saugotis reikia ne kovingumo dvasios, bet nedorų priemonių ir neapykantos.

Tikroji darbo mistika yra krikščioniškasis darbo supratimas. Darbas gali būti sunkus, purvinas, monotoniškas, darbas gali būti atgaila. Bet darbas nėra prakeikimas. Priešingai, jis tampa palaima, jei darbo žmogus atsimena, kad savo darbu jis prisideda prie Dievo kūrybos, prie Apvaizdos planų įgyvendinimo. Darbas yra mūsų Išganytojo pašventintas, krauju ir prakaitu pakrikštytas. Jis yra besąlyginė išganytojo priemonė. Net profesijos diametralinis pakeitimas neturėtų būti laikomas tragedija, bet prisitaikymu prie Apvaizdos minčių, bandant suprasti savo dabartinę misiją šios dienos sąlygose ir aplinkoje. Kiekvienas darbas gali ugdyti charakterį, turtinti asmenybę nauju, kad ir labai kasdieniu patyrimu. Juk ir meno kūrinys didelis ne tik tada, kai jis vaizuoja gigantiškas gamtos stichijas, bet ir kasdienes gyvenimo reiškinius, duodamas jiems nekasdienę mintį ir sukrečiantį gylį. Kiekvienas darbas duoda daug progų pasiaukoti artimo ir bendruomenės naudai, disciplinuoti savo prigimtį, vystant kilniausias sielos galias altruistišku nusistatymu ir gyvosios krikščionybės kasdiene praktika.

Krikščioniška darbo sąmonė įprasmina darbą, kurį bus nesunku paauginti Dievui, prašant palaimos, jėgų, išminties, sujungiant jį su Dieviškuoju Nazareto Staliumi. Tada ir iš fabriko kaminų rūkstantys dūmai neprimins pragaro, bet smilkalų debe-

sis, kylančius prie amžinosios Trejybės sosto. Jei kapitalizmas bandė darbo jėgą nužmoginti, tai nereiškia, kad žmogus nustojo būti Dievo vaiku ir bendradarbiu.

Laisvalaikio problemos

Po darbo kiekvienas stengiasi atsigriebti, kaip jis išmano, ir kiek leidžia jo kišenė. Vis dėlto, pirmadienio rytą daug kas grįžta į darbą pavargęs, pagiriodamas, persirūkęs, neišmiegojęs. Tada darbas tampa baudžiava. Nieko nėra nelaimingesnio, kaip pradėti pirmąją darbo savaitės dieną nusilpusiomis jėgomis, skaudančia galva ir surūgusia nuotaika. Žmogus nervingas — neįprastai jautrus. Menkiausias žodelis, gestas jį erzina. Pasitaiko nesusipratimų, už kuriuos tenka atgailoti likusią savaitės dalį, kuri, tokiu būdu, tampa ilgesnė ir sunkesnė negu paprastai.

Kiekvienas žmogus reikalingas poilsio, bet ilsėtis tenka ir protingai, ir pagal savo kišenę, ir pagal savo jėgas. Yra nemaža žmonių, kurie bando užsimiršti. Bet toks nusistatymas problemos neišsprendžia, o tik sprendimą nukelia į nepageidaujamą rytą. Darbo žmogui reikia susitaikinti su savo likimu. Poilsio ir laisvalaikio momentai turi jam duoti progos grįžti prie darbo atsigavusiu ir gerai nusiteikusiu. Todėl negalima pagirti per dažnų išgertuvių, ilgų valandų prirūkytuose kambariuose. Ir darbo žmogus turi rasti priemonių ir interesų, kurie laisvalaikį padaro tuo, kuo jis turi būti: malonus, naudingas ir kultūringas perijodas, jungiąs darbą ir poilsį, padedąs žmogui likti žmogumi, gimdąs norą tapti geresniu asmeniu ir naudingesne darbo jėga Apvaizdos planuose.

Petras Daugintis, S. J.

SKUNDAI PRIEŠ MAMA

Neseniai gavome dviejų mergaičių laiškus, kurios nepatenkintos skundžiasi savo motinomis. Nesusipratimai tarp mamos ir dukters, ypač dabartinėse aplinkybėse, yra gana dažni. Motinos yra užaugusios Lietuvoje, kur buvo kitokie papročiai, negu šiuose kraštuose, kur dabar gyvename. Motinos nori, kad jų dukrelės pasiliktu lietuvaitės, kad neišsivadėtų nei savo tautybės nei savo gražių papročių. Dukterims, kurios dar mažos būdamos turėjo palikti Lietuvą ir subrendo jau svetimam krašte, tie lietuviški papročiai nėra jau taip prie širdies, kaip jų motinoms. Iš čia ir kyla visi nesusipratimai tarp motinos ir dukters. Mama skundžiasi, kad dukrelė nerimta, kad nori būti per daug moderni, kad yra ne tokia, kokios buvo mergaitės Lietuvoje. Duktė kaltina motiną, kad ji yra atsilikusi nuo gyvenimo, kad ji nesupranta dabartinių jaunimo problemų. Kuri iš jų dviejų yra kalta? Atsakymas gal paaiškės, kai perskaičiusime mergaičių laiškus ir juos trumpučiuoką panagrinėsime.

Nelinksmas pavasaris

Gerbiamas Tėve,

Sunku man rašyti šitą laišką Jums, ypač kad mane gerai pažįsta-

te. Gal, jį perskaitęs, tik pasijuoksite iš manęs, o mano gyvenime pasiliks juoda, kaip iki šiol. Tas mano gyvenimas — tikra tragedija. Esu dar tik penkiolikos metų, taigi, pačiame gyvenimo pavasaryje, bet aplinkui visur rudens nuotaika. Atrodo, kad mano gyvenimas dabar turėtų pradėti skleistis, visos viltys ir galimybės turėtų būti dar prieš akis, bet dabar... Tą jauną besiskleidžiantį pumpurą laiko suspaudusi kieta gyvenimo ranka ir neleidžia jam skleistis. Ir kas liūdniausia, kad toji ranka yra mano mamos. Aš iš prigimties esu romantikė, o mano mama realistė. Pirmiau ji mane dar suprasdavo, bet dabar jau bus koki metai, kai mudvi nesusikalbame. Ji draudžia visa tai, kas man miela, gražu, kas man patinka, kas širdį traukia.

Gal Jums, Tėve, bus sunku suprasti ir išsivaizduoti mano padėtį, bet ji tikrai liūdna. Juk argi gali sutikti protas ir širdis? O mūsų šeimoje kaip tik taip yra. Mudvi su mama esame per daug skirtingos. Aš visa savo prigimtimi esu tik širdis, o mama — protas. Sakoma, kad vyrai nepripažįsta širdies ir vadovaujasi tik protu, bet manau, kad tai netiesa. Juk mano mama ne vyras, bet jos gyvenime turi žodį tik protas. Antra vertus, pažįstu mūsų mokyklą lankančią berniuką, kuris turi ne mažiau jautrią širdį, kaip ir aš. Jis jau dviem klasėm aukščiau už mane, bet mudu labai sutinkam. Man atrodo, kad tai vienintelis pasaulyje žmogus, kurs mane supranta. Bet kas iš to... Griežtas mamos "veto" visą tą mielą poeziją paverčia žiauria gyvenimo proza. "Tu per maža, tau per anksti, tau nereikia..." Tai mano mamos žodžiai.

Mielas Tėve, dažnai esu girdėjusi sakant, kad širdį turi valdyti protas. Bet man atrodo, kad širdis turi

Po apsiniaukusio rudens, po šalotos žiemos ir vėl džiaugsimės pavasario žiedais.

būti aukščiau už protą. Širdis — tai meilės ir gyvenimo įkvėpėja, o protas — senmergių fabrikas. Gal Jums atrodys keistas ir juokingas šis mano išsireiškimas, bet man, apie tai pagalvojus, ašaros rieda. Ar mama, vadovaudamasi tik protu, ir manęs nepadarys senmerge? Jeigu man draudžiama draugauti su berniukais, tai prieš akis lieka tik du keliai: vienuolynas arba senmergystė. Štai pasirinkimas tarp dviejų! Apie vienuolyną kartais pagalvodavau, bet dabar jis manęs netraukia, nesijaučiu turinti pašaukimą. Tad kas belieka? Atsakymas aiškus.

Nežinau, Tėve, ar iš šitų kelių sakinių supratote mano sielos būklę. Gal būt, kada nors ateisiu su Jumis žodžiu pasikalbėti. Jeigu į šį mano laišką atsakysite laikraštyje, gal bus naudinga ir kitoms, nes gal ne aš viena esu tokioje liūdnoje padėtyje.

Atsakymo laukianti **Dalė**

Mieloji Dalyte,

Pirmiausia dėkoju Tau už gražų, vaizdingą laišką. Gerai, kad išdrįsai

ir parašei. Kas iš to, jei būtum tą liūdną “rudens” nuotaiką nešiojusi tik savo širdyje? Kai išsikalbi su kuo nors, kad ir per laišką, būna lengviau. Visuomet Tu buvai atvira mergaitė, dėl to Tave labai vertinu. Atsimenu, kaip pernai atėjusi dėstei to meto savo problemas. Sakei, kad visa jūsų klasė įsimylėjusi anglų kalbos mokytoją. Jau tada minėjai apie širdį, kuri “gali kalbėtis be žodžių”: Pasakojai, kaip visų mergaičių veidai, įėjus tam mokytojui į klasę, parausdavo. Sakei, kad užrausdavo ir jis, nujausdamas, kad turi tiek garbintojų. Tą abipusį nuraudimą Tu ir vadinau “bežodine širdžių kalba”.

Skundeisi, kad Tau labai sunku per jo pamokas susikaupti, mintys laksto tik apie jo garbiniuosius plaukus ir tamsiais rémais akinius... Supratau tada, kad jūsų klasė buvo įsimylėjusi ne tiek jį patį, kiek jo plaukus ir akinius. Pagalvojau, kažin kaip būtų su ta “bežodine širdžių kalba”, jeigu vieną gražų rytą jis būtų atėjęs į klasę nukirptais plaukais ir užmiršęs namie akinius...

Prisiminiau šį faktą, perskaitęs Tavo žodžius apie tą berniuką, kurs

“vienas pasaulyje Tave supranta”. Pernai kalbėjai, kad tas mokytojas yra “vienas visoj mokykloj, kurs yra toks patrauklus ir simpatiškas”. Pernai buvai juo susižavėjusi, o dabar, Maironio žodžiais sakant, “kitų dienų kita saulutė Tau sužavėjo akeles”. Bet žinok, kad tų “saulučių” dar bus daug. Tavo širdelė dar pasiblaškys, iki galutinai subręsi.

Jeigu nepažinčiau Tavo mamos, gal tikrai pradėčiau galvoti, kad ji turi maža širdies ir jausmų. Bet ją pažįstu ir žinau, kad taip nėra. Ar neprisimeni, kad ir Tu pati pernai pasakojai, kaip Tavo mama mėgsta kartu su Tavimi tyliais vakarais vaikščioti po parką, kaip Tu ją kartais užtinki tamsiam kambary sėdinčią prie lango ir žiūrinčią į žvaigždėtą dangų. Žinok, Dalyte, kad ji yra tikrai labai jautri moteris ir Tave karštai mylinti mama. Kai ji buvo Tavo metų, gal panašiai galvojo, kaip ir Tu, gal ir ji buvo “tik širdis”. Pamatysi, Dalyte, užaugsi, subręsi, ir gal kai kam atrodys, kad ir Tu taip “tik protas”.

Kad Tu pirmiau su mama labai gražiai sutikai, o dabar tarp judviejų prasidėjo nesusipratimai, yra savaimė suprantamas dalykas. Tavo brenimas visa tai daro! Atleisk, jeigu aš Tau pasakysiu, kad šiame gyvenimo perijode Tu nesi visiškai normali. Šitą “nenormalumą” kiekvienas pergyvena: ir berniukai ir mergaitės. Kai berniukas iš vaiko pradeda bręsti į vyrą, kartais jis atrodo labai keistas ir fiziškai ir psichiškai. Jame kažkas verda, keičiasi, kyla iki šiol nepažinti jausmai ir troškimai. Kartais jis pasiryžęs net visą pasaulį užkariauti, o kartais pasijunta toks silpnas ir nelaimingas, kad norėtų eiti ir pasiskandyti (jei vanduo nebūtų toks šaltas...). Kalbėdamas su savo am-

žiaus mergaite, jis atrodo didžiausias pasaulyje džentelmenas, o parėjęs namo, elgiasi su namiškiais, kaip neišauklėtas gatvės vaikas. Jis kažko nori, kažko siekia, bet ko — pats nežino.

Panašiai yra ir su mergaite. Ji įsivaizduoja esanti viso pasaulio centras. Ji nori, kad visi apie ją šokinėtų, jos klausytų, jai tarnautų ir visus kapryzus patenkintų. Nori, kad kiekvienas ją girtų, stebėtųsi jos gabumais, žavėtųsi grožiu, vienu žodžiu — kad ją garbintų. Ir jeigu taip neįvyksta, jeigu tie jos tušti norai neįvykdomi, jeigu kas nors ją sudraudžia ar pamoko, ji pasijunta skriaudžiama, persekiojama, nesuprasta. Ji mano, kad “kieta ranka laiko suspaudusi tą jauną jos gyvenimo pumpurą ir neleidžia jam skleistis”.

Taip yra, taip buvo ir taip bus. Čia nieko nepakeisi, nes toki yra Kūrėjo planai, taip žmogus yra sutvertas. Iš šalies atrodančios menkos ir juokingos jaunuolių “kančios”, jiems patiems yra labai rimtos ir skaudžios. Su tomis, kad ir įsivaizduotomis, sunkenybėmis grumdamosis, patirdamas nusivylimų ir nepasisekimų, jaunuolis užsigrūdina, išmoksta kentėti, pasiaukoti — pasiruošia gyvenimui. Jeigu jis to neišmoks, jeigu nesupras, kad gyvenime reikia aukų, jis vėliau suluš po to gyvenimo našta.

Prieš savo jaunatviškus jausmus, prieš tą neramią, besiblaškančią širdį yra sunku kovoti, bet kovoti būtinai reikia. Neužmiršk, kad ne tik širdį, bet ir protą Tu turi. Jeigu kartais Tau yra sunku jį panaudoti, jei nežinai, — paklausk mamos. Žinok, kad ji Tau tik gero nori, ji nėra Tavo priešas. Jei kartais jos sprendimai ir bus per griežti, bet, jų klausydama, nieko neprarasi. Jeigu pamatysi vieną filmą mažiau, jei šeštadienio

vakarą, vietoj kur nors eiti su berniuku, pavaikščiosi po parką su mama, dėl to nebus pavojaus tapti senmerge. Juk esi dar tik penkiolikos metų, tad ar ne juokinga jau galvoti apie senmergystę? Jeigu savo jaunystę vėjais praleisi ir gyvenimui rimtai nepasiruoši, bus geriausias receptas tapti senmerge. O jeigu ir neaptum, jei ir pasiskubintum ištekėti už pirmo pasitaikiusiojo, tai laimės greičiausiai nerastum. Ją surasi tik tada, kai išmoksi į gyvenimą žiūrėti, kaip į rimtą uždavinį, kai išmoksi pasiaukoti, kai suprasi, kad negalima visuomet tik savo norais vadovautis, kad reikia kartais jų atsižadėti, norint kitam padaryti malonumą.

Taip, mielioji Dalyte, gyvenimas yra rimtas, nors jis tebūtų matuojamas dar tik penkiolika metų. Nuo ateinančių metų gal priklausys visa Tavo ateitis, tad išmok paklusti, išmok pasiaukoti, išmok kantriai kentėti. Tik tada Tau švies viltis, kad po apsiniaukusio rudens, po šaltos žiemos, ir vėl galėsi džiaugtis gražiais pavasario žiedais.

Pirmyn ar atgal?

Pridėsiu ir kitos mergaitės laiška, kuri jau pergyveno brendimo problemas, bet sutiko kitas, jai atrodančias taip pat rimtas ir sunkias. Ir ji neaptenkinta savo motina. Mano, kad motina ją verčia eiti atgal, o ji juk norėtų visuomet pirmyn!

Gerbiamasis Redaktoriau,

Dažnai savo laikraštyje Jūs rišate jaunimo problemas, todėl pasiryžau ir aš išdėstyti savąją. Gal gausiu atsakymą ir suprasiu, ar esu kalta aš, ar mano mama. Esu dvidešimt vienerių metų mergaitė. Jau keli mėnesiai draugauju su labai simpatišku

amerikiečiu. Jis norėtų mane vesti, bet mama nenori apie tai nė girdėti. Sako, kad dar yra laiko, ir aš susirasiu lietuvi. Bet argi galima širdžiai diktuoti?

Taip pat mamai labai nepatinka, kad aš rūkau ir dažausi. Ji vis sako, kad Lietuvoj taip nebuvo. Bet juk čia ne Lietuva, reikia prisitaikyti prie esamų papročių, jeigu nenori apsijuokinti. Žinau, kad Lietuvoje kadaise kitaip buvo, bet pasaulis juk eina pirmyn, argi mes turėtume eiti atgal?

Laukiu atsakymo,

Jūsų **Rita.**

Mieloji Rita,

Sutinku, kad širdžiai yra labai sunku diktuoti, bet vis dėlto galima. Pirmiausia norėčiau priminti, kad nereikia širdies dilginti kiekvienu pasitaikiusiu objektu, jei nori, kad ji būtų suvaldoma. Kartais tikrai jau būna per vėlu, kai ji nevaldoma nustelbia protą. Todėl būtų buvę naudinga prieš tuos kelis mėnesius pagalvoti ir nuspręsti, ar verta pradėti romaną su kitataučiu.

Nei Bažnyčios nei valstybės įstatymai paprastai nedraudžia tuoktis su kitos tautybės ar kitos tikybos asmeniu, bet dar negalima sakyti, kad jau viskas būtų gera ir patartina daryti, ko nedraudžia įstatymai. Yra ir kitokių įstatymų, kurie nesurašyti jokiam kodekse, bet kurių protingas žmogus turi laikytis. Tiek tautybės tiek tikybos skirtumai paprastai įneša daug disharmonijos į šeimos gyvenimą. Tai yra visai nediskutuotinas dalykas, nors gali pasitaikyti ir išimčių.

Ir tie asmenys, kurie jau kelios dešimtys metų stebi Amerikos lietuvių gyvenimą, sako, kad didžiausias lietuviybės kapas yra mišrios šeimos. Todėl jeigu mums rūpi lietuviybė, tu-

retume stengtis, kad vedybos būtų tik tarp mūsų tautybės žmonių. Taigi, ir Tau patarčiau apsigalvoti. Tikrai dar yra laiko susirasti ir lietuvi. Bet jeigu jau būtų neįmanoma, ką padarysi. Griežtai uždrausti tekėti už svetimtaučio negalima.

Apie lietuviškus papročius jau daug kartų esame rašę. Ką būtų galima pasakyti apie rūkymą ir dažymą? Esu skaitęs, kad prieš keturiasdešimt metų Niujorke buvo suareštuota moteris už tai, kad viešai gatvėje rūkė. Jeigu dabar policija laikytųsi to metodo, tai turėtų suareštuoti bent trečdalį visų Amerikos moterų. Taigi, papročiai daug ką pakeičia ir įteisina, bet nebūtų protinga kiekvieną paprotį sekti. Rūkymas kiekvienam yra kenksmingas, ypač tai tinka pasakyti moterims. Tai yra blogas paprotys ne tik sveikatos, bet ir estetikos atžvilgiu. Pamatęs rūkančią moterį, tuoj pagalvoji, kad ji

yra arba tuščia, arba nervinga. Ir taip pagalvojęs, tur būt, retai apsiriksi. Todėl, jeigu gali, mesk tą paprotį.

Natūralaus moters grožio sudarymas dažais galėtų būti tam tikras nusikaltimas, bet kiekvienam aišku, kad moterys dažosi, norėdamos nepakankamą natūralų grožį papildyti dirbtiniu būdu. Tik, gaila, kad kartais jos apsirinka, ir ta "operacija" joms nepasiseka: norėdamos būti gražesnės, tampa juokingomis, kai per daug dažais apsiteplioja. Taigi, jei trupučiuką pasidažysi išblyškusias lūpas arba baltus antakius, ką jau būtų galima tau sakyti?... Tik neužmiršk, kad natūralus grožis visuomet patrauklesnis.

Gyvenimas visuomet eina, tik ne visuomet pirmyn. Kartais jis ima ir pasuka atgal. Taigi, mes, norėdami visuomet eiti pirmyn, kartais jam turime ir pasipriešinti.

Juozas Vaišnys, S. J.

Atsakingumas už gyvenamąjį metą

Kazimiero Kl. Cirtauto

"Skausmo pergalė"

Amerikiečių žurnalistas Vinner, apibūdindamas Europos, o ypač prancūzų pokarinę literatūrą, sako, kad joje vyrauja karo pralaimėjimo, baimės ir kaltės nuotaikos. Prancūzų rašytojai jaučiasi atsakingi už gyvenamąjį metą: jų herojai yra mūsų laikų žmonės, kovojantieji ir ieškantieji gyvenimo prasmės šių dienų chaosu. Jie žino, kad dabar ne laikas rišti estetines problemas, atsidėti specifiniams meno uždaviniams ar kultivuoti individualinius savo jausmus.

Ir mūsų rašytojai nėra kurti laiko problemoms, laiko reikalavimai ir dvasia vienaip ar kitaip atsispindi jų kūryboje. Viena didžiųjų mūsų problemų yra tremties problema: kaip įprasminti tremties gyvenimą, kaip apsaugoti lietuviškąją sielą gresiančių pavojų akivaizdoje? Šiai problemai yra paskirti tokie vertingi veikalai, kaip Pr. Gaidamavičiaus "Išblokštasis Žmogus", K. Cirtauto "Tremtinio portretas" ir dar ne taip seniai pasirodžiusi to paties auto-

raus "Skausmo pergalė". Tremties dienų įprasminimas, atsakomybės už tremties metą iškėlimas ir lietuviškosios sielos apsaugojimas sudaro pagrindinę šio veikalėlio idėją.

Šiai idėjai išryškinti autorius panaudoja pusiau beletristinę, pusiau filosofiskai - psichologiską formą. Tai yra forma, kurią prancūzai ir angiai vadina "esėjomis" — mėginimais. Tiesa, šia forma jau parašytas ir jo "Tremties portretas", kurio turinį sudaro pusiau moksliski, pusiau beletristiški tremties gyvenimo nagrinėjimai. Bet ypač šis "esėjinis" vaizdavimo būdas ryškus "Skausmo pergalėje". "Skausmo pergalė" yra ne tiek apysaka, kiek psichologiskai - filosofiski dialogai, apysakos fone. Turėdami tai prieš akis, nusikalstumėm autoriui, jei jo darbą vertindami, pritaikintumėm jam vien estetinį ar kokį kitą grynai formalinį metodą, nes toks metodas neatskleistų kūrinio esmės, jo pagrindinės idėjos ir parodytų patį kūrinį kreivoje šviesoje. Mums svarbu pažvelgti, kaip autoriui pavyko įprasminti tremties tragiką jo veikėjuose, kiek išlaikytas kūrinio vientisumas ir kaip pateisinti veikėjai pagrindinės veikalėlio minties atžvilgiu.

Vyriausia šios apysakaitės herojė yra Vijoklė. Ji palieka brolių Tada — partizaną tėvynėje ir išeina tremties keliu. Jos uždavinys, autoriaus žodžiais, stengtis, "kad nepalūžtų tremtyje po sunkia likimo dalia, kad padarytų viską išgelbėti iš mirties savo mylimą tėvų kraštą" (9 pusl.). Kokia tad turi būti Vijoklė, kad ji tremties dienas įprasmintų, kad liktų ištikima Dievui, tėvynei ir savo broliui Tadu? Ji turi būti idealiste, besivadovaujanti savo vidujiniais nusistatymais, mintimis ir jausmais, apspręstais Dievo ir tėvynės meile. Vi-

joklė ir yra tokia. Ji gryna idealiste. Tai ypač išryškėja jos santyky su broliu Tadu. Brolio ir sesers meilė yra pati kilniausia ir tyriausia, ji gražesnė už motinos meilę, nes motinos meilę dar drumsčia biologinis momentas, tuo tarpu brolio ir sesers meilė yra grynai dvasinė, laisva tiek nuo biologiskumo, tiek nuo kiekvieno oportunizmo. Ši meilė savo skaidrumu prilygsta Dievo meilei, todėl Vijoklė sako: "O vis dėlto meilė, gimusi iš kraujo, kad ir skaisčių širdžių ir kilnaus tikslo vardan, yra maitinama savimeilės dvasia, persekiojama kūno geidulių" (66 pusl.). Šios idealistinės nuotaikos įtakoje Vijoklė lengvai atsisako nuo turtingo amerikiečio Bernardo, rodančio jai turtingą ir pilną patogumų gyvenimą ir svajoja apie tokią moterystę, kuri bus apspręsta vien Dievo ir tėvynės meile. Su pasibiaurėjimu ji atstumia Mr. Bressenden dovanotas gėles ir jo kelionės pasiūlymą, nes tai nesuderinama su jos principais bei nusistatymais.

Šis idealizmas yra labai ryškus visame kūrinyje ir sudaro vyraujančią jo nuotaiką, jaučiamą nuo pradžios iki galo. Jis palaiko kūrinio vieningumą ir užkrečia skaitytoją pasiaukojimo, meilės, savęs išsižadėjimo ir kitais altruistiniais jausmais. Ir tai yra labai teigiamos veikalėlio savybės.

Tačiau kyla klausimas, kiek čia iškelti tipai yra gyvenimiški, natūralūs? Matuojant mūsų laikų bendru mastu, nei Vijoklė, nei amerikietis Bernardas, nei jo sesuo Krista, nei pagaliau partizanas Tadas nėra realūs. Realesni šiuo atžvilgiu yra UNRos tarnautojai Mr. Bressenden, Janis, Nora, Nelė, Anastazija, o ypač Valė — visų principų karikatūra. Tačiau, kur yra pasakyta, kad autorius

turi vaizduoti tik kasdieniškus žmones? Kodėl jis negalėtų atvaizduoti žmones ne tokius, kokie jie yra, o tokius, kokie turėtų būti? Aišku, autorius gali vaizduoti idealinius, retai sutinkamus tipus, jei tik jie yra psichologiškai pagrįsti ir vedamosios veikalo idėjos pateisinti.

Šiuo atžvilgiu susidaro išpūdis, kad autoriui ne visur pavyko vyriausios herojės elgesį pateisinti. Jei lengvai gali būti suprantamas tokios idealiai nusiteikusios mergaitės, kaip Vijokės noras stoti į griežčiausią vienuolyną, tai sunkiai pateisinamas jos noras nusizudyti; jei brolio ir tėvynės meilės verčiama, ji ryžtasi grįžti į Lietuvą, mes galime suprasti, bet mums sunku suvokti, kaip paprasto sapno įtakoje ji šio sumanymo lengvai atsisąžada. Jos griežti ir staigūs gyvenimo lūžiai sunkiai pateisinami, nors jie ir yra būdingi brendimo ir jaunystės metui. Ir visi kiti veikėjai veik vienodi. Per mažai juose tipškumo, individualinių savybių, būdo bruožų. Jie nenuoseklūs savo veiksmais ir labai schematiški. Turi savo principus, bet neturi individualaus veido. Autorius juos visus be pasigailėjimo įjungia į vedamąją mintį, visai nesistengdamas juos tam iš anksto paruošti. Ypač tai ryšku Vijoklės elgesy, kuri atstovauja visą veikalėlio ideologinę liniją. Savo staugiais būdo posūkiams ji dažnai prieštarauja pati sau arba būna labai naiivi, jos asmenybė per daug kampuota ir vietomis darosi visai neaiški. Gal ir pats uždavinys — įprasminti tremties skausmą, buvo per sunkus Vijoklės pečiams?

Nežiūrint tų trūkumų, čia gražiai ir prasmingai parodyta tremties tragika ir jos pergalė amžinųjų principų šviesoje. Visas veikalėlis persunktas giliu, labai paprastu, kartais

naiviu religingumu. Šiuo atžvilgiu veikalėlis išpūdingas, vientisas, stipriai veikia į skaitytoją savo idealistine nuotaika. Šia prasme darbas pavykęs ir atliktas pavyzdžingai. Jį labai mielai skaitys jaunimas ir ras jame savo troškimų, kovų ir laimėjimų atvaizdą. Bet jis bus įdomus ir visiems, kuriems dar nėra miręs žmoniškumas.

Meninius ir kompozicinius šios knygutės trūkumus pastebės tik specialistai, bet jos turinyje iškeltos vertybės nevienam padės rimčiau pažvelgti į mūsų dienų tragiką, kuri formuoja vienokius ar kitokius žmones ir apsprendžia jų likimą. Gyvenimą turime išgyventi patys ir būti tvirti. Kaip tvirti turime būti šiaudien, kad prasmingai išgyventumėm tremties gyvenimą ir išliktumėm ištikimi lietuviškiesiems idealams? Šiai mūsų dvasiai ugdyti ir lietuviškumui palaikyti K. Kl. Cirtauto "Skausmo pergalė" yra vertingas paskatinimas.

A. Baltinis.

Mergaitės,

Tur būt, skaitėte praėjusiam numeryje straipsnelį "Pasisekimo paslaptis". Ten buvo paminėta pačių mergaičių nuomonė, kad mandagus berniukas visoms patinka. Vis dėlto pamatėme, kad yra mergaičių, kurios kitaip galvoja. Atėjo ir laišku, kuriuose rašoma, kad mandagumas berniukui neprivalomas. Kai kurioms net labiau patinka padaužos, mėgstą išgerti ar kokį "riebesni" žodį pavartoti.

Netrukus manome šią temą plačiau panagrinėti. Tam tikslui laukiame dar ir daugiau mūsų mergaičių pasisakymų. Iš jūsų laiškų paaiškės dabartinis mergaičių nusistatymas ir skonis.

R e d a k t o r i u s .

RŪPIMIEJI klausimai

JEHOVOS LIUDININKAI

Tur būt, kiekvienam teko matyti gatvėse ar tramvajuose sukinėjantis moteris su šv. Raštu rankoje ir užkabinėjant keleivius visokiais religiniais klausimais. Jeigu sužino, kad esi katalikas, tuoj klausia, kodėl garbini šventuosius, kodėl prieš jų paveikslus ar statulas pakeli kepurę arba meldiesi, juk Šv. Raštas draudžia garbinti statulas. Tuojau atsiverčia savo Šv. Raštą ir paskaito kurią nors vietą, pabrauktą raudonu pieštuku. Jeigu sutinka katalikų kunigą, tuojau klausia, ar jis esąs tėvas — Father. Jei kunigas, daug negalvodamas, duoda teigiamą atsakymą, tuoj jį užpuola, pradeda kolyti ir, atsivertus Šv. Raštą, paskaito tą vietą, kur pasakyta: “Ir nė vieno nevadinkite sau žemėje tėvu, nes vienas jūsų Tėvas, kurs yra danguje” (Mato, 23, 9). Toliau pradeda užmėtinėti, kad katalikai nesilaiko Šv. Rašto, vartodami švęstą vandenį, tikėdami, kad yra skaistykla, garbindami šventuosius ir jų statulas.

Jeigu, norėdamas jiems paaiškinti apie šventųjų garbinimą, pasakai, kad mes ir civiliniame gyvenime dažnai panašiai elgiamės, nukeldami kepurę ir pagerbdami Amerikos vėliavą arba kokio nors žymaus prezidento statulą, tai tuoj išgirsti atsakymą, kad jie ir to nepripažįsta, laikydami blogu dalyku nukelti kepurę prieš kokį nors asmenį, statulą ar vėliavą. Kiti bendrakeleiviai, tai išgirdę, pradeda piktintis, klausia, kaipgi geras amerikietis gali negerbti savo

vėliavos. Kyla triukšmas, sumišimas, kartais net ir peštynės.

Ši sekta save vadina “Witnesses of Jehova” — Jehovos Liudininkai. Moterys ir jauni vyrukai gatvėse bruka kiekvienam į rankas savo leidinius ir stengiasi pradėti religines diskusijas. Jie vaikščioja taip pat ir į namus, eidami nuo durų prie durų ir įkalbinėdami žmones priimti jų tikėjimą, nuo kurio priklauso žmogaus gyvenimas ir laimė. Jie giriasi, kad neseniai atvertę apie milijoną žmonių, kad apie juos rašo didžiausi žurnalai ir laikraščiai.

Istorija

Šios įkyrios sektos įsteigėjas yra Charles Taze Russel (1852-1916). Jo tėvas buvo audeklų pardavėjas Pensilvanijoje. Karolius priklausė prie vietinės Kongregacionalų bažnyčios. Jis, galvodamas apie Kalvino skelbtą predestinaciją, pradėjo pergyventi didelius sąžinės sukrėtimus. Galvojo, kad jis yra Dievo atstumtas, prakeiktas, pasmerktas pragarui. Vaikštinėdavo ir visur kreida rašinėdavo, kad netikintiesiems gresia pragaras. Būdamas 17 metų amžiaus, Russel sutiko kažkokį ateistą ir pasiryžo jį atversti, bet įvyko priešingai: ateistas “atvertė” jį patį ir padarė ateistu. Russel prisiekė, kad niekad netikės, jog yra pragaras. Jis liovėsi eiti į bažnyčią, bet ir toliau skaitė Šv. Raštą. Beskaitydamas įsikalė sau į galvą, kad ir Šv. Raštas nieko nesako apie pragaro buvimą. Būdamas 20 metų pradėjo skelbti naują tikėjimą “be pragaro”. “No hell” — tai buvo žodžiai, kurie magiškai traukė žmones. Savo naują religiją pavadino “Tūkstančio metų aušra”, bet pastebėjęs, kad šis vardas priminė adventistus, jį pakeitė kitu vardu “Šv. Rašto studijos”.

Filippino Lippi

Angelas

Russel save skaitė ne mažesniu už šv. Joną, šv. Povilą ir Liuterį. Jis save laikė neklaidingu ir norėjo būti vadinamas “Dievo pasiuntiniu”. Tačiau, būdamas “Dievo pasiuntiniu”, jis neužmiršo ir žemiškų reikalų; įvairiais būdais stengėsi uždirbti pinigų ir dėti į banką. Pradėjo net pardavinėti “stebuklingus kviečius”, bet paskui jam buvo uždrausta tai dary-

ti ir turėjo gražinti už juos surinktus pinigus.

Jis gyrėsi ir kartą net teisme prisiekė gerai mokąs lotynų, graikų ir hebrajų kalbas, bet paskui išėjo viešumon, kad tai netiesa. 1897 m. žmonos buvo apkaltintas, kad svetimoteriavęs su savo sekretore ir tarnaite. Teismas jį pripažino kaltu ir leido žmonai skirtis. Kad žmonai ir vaikui

nerieketų mokėti teismo priteistų pinigų, visą savo nuosavybę (240,000 dolerių vertės) Russel užrašė draugijai, vadinamai "Watch Tower Bible and Tract Society".

Nebūtų gražu kelti viešumon tokias moralines klaidas paprasto mirtingojo, bet kas nori būti religijos steigėjas ir Dievo pranašas, tai neturi stebėtis, jei žmonės patyrinėja jo gyvenimą, kad žinotų, ar yra saugu jam pavesti savo sielos išganymą.

Mirus Russel, jo darbo tęsti stoji J. F. Rutherford, vos paleistas iš kalinimo už Pirmojo Karo metu keltus maištus. Jis norėjo būti vadinamas teisėju, nors tokiu niekad nebuvo. Pradėjo uoliai rašyti, ir visi jo sekėjai turėjo platinti tuos raštus. 1931 m. Rutherford pakeitė savo sektos vardą į dabartinį "Witnesses of Jehova". Savo pamoksluose jis skelbė, kad milijonai dabar gyvenančių žmonių niekad nemirs. Bet ir jis pats 1942 m. mirė savo ištaingioje viloje, Kalifornijoje.

Jehovos Liudininkų mokslas

Jie savo vardą išveda iš Izaijo knygos, kur yra pasakyta: "Jūs esate mano liudininkai" (43, 10). Žodis "Jehova" yra klaidingai sudarytas iš žodžio "Jahve", kurs hebrajų kalboje reiškia Dievą.

Jehovos Liudininkai nepripažįsta Švenč. Trejybės. Pats Rutherford rašo: "Niekad nebuvo paskelbtas apgaulingesnis mokslas, negu mokslas apie Trejybę. Šitoks mokslas galėjo būti tik velnio prote" (Reconciliation, 101 psl.). Kristus buvęs tik žmogus. Jis miręs ant kryžiaus ir visiškai dingęs. Jie neigia Kristaus prisikėlimą.

Jehovos Liudininkai yra labai nusistatę prieš visas Bažnyčias, bet ypač prieš Katalikų Bažnyčią. Prieš ją jie

turi tikrai liguistą neapykantą. Labai neapkenčia ir dvasiškių. Panašiai kaip ir adventistai, jie laukia, kada bus įsteigta tūkstančio metų Kristaus karalystė žemėje. Tada visi būsią sunaikinti, išskyrus tik Jehovos Liudininkus. Pasaulio galas ir pastutinis teismas būsiąs 2874 arba 2914 metais.

Jehovos Liudininkai neina į kariuomenę, bet ne dėl to, kad jie būtų pacifistai. Jie pareikalavo, kad valdžia pritaikytų ir jiems tą kariškų nuostatų punktą, kuriuo nuo kariuomenės yra atleidžiami dvasiškiai. Jie atsisako nuo balsavimo, nedalyvauja "jury" teismuose, negerbia tautinės vėliavos ir reikalauja, kad jų vaikai mokyklose nebūtų verčiami gerbti vėliavos. Vyriausias Amerikos Teismas jiems nusileido ir su jų reikalavimais sutiko.

Jehovos Liudininkų organizacija

Visa Amerika yra padalinta į šešias sritis, kurioms vadovauja tų sričių prižiūrėtojai. Iš viso yra 154 zonos su savo prižiūrėtojais. Vietinės grupės yra vadinamos kuopomis (company). Savo susirinkimų vietą jie vadina Karalystės sale (Kingdom Hall). Visi nariai yra įpareigoti tam tikrą laiką pasišvesti apaštalavimui. Vieni jų vadinami platintojais, kurie turi bent 60 valandų mėnesyje pasišvesti jų literatūros platinimui. Kiti yra vadinami pionieriais, kurie visą laiką paaukoja Jehovos darbams. Jie yra apmokami. 1948 m. buvo virš 180,000 platintojų, išplatinusių apie 20 milijonų knygų, 12 milijonų žurnalų ir 18 milijonų įvairių lapelių.

Jehovos Liudininkų yra įvairiose šalyse. Vieni kitus jie vadina broliais ir seserimis. Jei kuriame krašte jų broliai, neidami į kariuomenę arba negerbdami tautinės vėliavos, paten-

ka į kalėjimą, tai jie visi pradeda rėkti, jog yra persekiojami dėl religijos, jog yra tikėjimo kankiniai. Jie mėgsta vartoti paslaptinius išsireiškimus, paimtus iš Apokalipsės.

Sunku žinoti, kiek jų visame pasaulyje yra, nes jie tyčia neduoda statistikų. Amerikoje jų esą apie 300,000. Kai kas sako, kad visame pasaulyje yra apie trys milijonai, bet atrodo, kad tai yra per didelis skaičius.

Išvados

Jehovos Liudininkų religijos negalime laikyti krikščioniška, tai yra tik tam tikras krikščionybės pamėgdžiojimas. Jie atmeta svarbiausias krikščionybės tiesas: Švenč. Trejybę, Kristaus dievybę, Jo prisikėlimą, pragarą, skaistykla ir sakramentus. Atrodo, kad jų religijoje nėra jokios kalbos nė apie dorybes: nusizeminimą, atgailą, artimo meilę. Jų katekizmas labai paprastas: skaityk, tikėk ir parduok steigėjų knygas, vadink Dievą Jehovos vardu, visas kitas Bažnyčias laikyk Antikristo darbu, ir būsi išganytas.

Vienintelė jų religijos sankcija yra blogo žmogaus sunaikinimas. Kitokių bausmių Dievas nesiunčia nei šiame nei kitame gyvenime. Nuodėmių šioje žemėje nėra ko vengti, nes juo nuodėmingiau žmogus čia gyvena, juo daugiau yra vilties, kad jis pasitaisys toje Kristaus karalystėje, kuri tęsis tūkstantį metų. Jeigu ir ten nepasitaisytų, tai be jokio skausmo išnyks, pavirs į nieką.

Kame slypi Jehovos Liudininkų pasisekimas? Pirmiausia jie kreipiasi į tuos, kurie turi šokių tokių krikščionišką tikėjimą, bet atkritę nuo savo Bažnyčios, gal daugiausia dėl to, kad buvo menkai išsilavinę ir maža

ką suprato, o gal dėl to, kad buvo per mažai savo tikybos dvasiškių pagerbti. Taigi, dažnai iš keršto jie pameta savo Bažnyčią ir prisideda prie Jehovos Liudininkų. Jau seniai pastebėta, kad mažai išsilavinę žmonės labai lengvai užsidega kokia nors nauja idėja ir tampa tos idėjos fanatikais.

Nepamaldūs ir nereliginiai žmonės greitai tampa prietaringi. Nesiekia asmenišką tobulybę, nusigalėdami ir pasiaukodami, bet tiki įvairias magiškas formules, kurias išganytųjų žmogų. Žinoma, prie to prisideda ir žmonių puikybė: jie save skaito kitokiais negu kiti, jiems nereikia balsuoti, į kariuomenę eiti, nereikia gerbti vėliavų nei kitokių ženklų.

Kartais mūsų krikščioniškos Bažnyčios neišnaudoja žmonių gabumų, neįkinko jų į apaštalavimo darbą, manydamos, kad paprastas žmogus nieko gero negali padaryti. Tai yra klaida. Jehovos Liudininkai įrodo, kiek daug gali paprastas žmogus nuveikti. Ir visai bemokslis žmogus gali daugiau padaryti už mokytoją, jei mąstys, kad juo pasitikima, kad jam pavedamos svarbios pareigos, kad ir jis gali būti daug kam naudingas. Taigi, labai sveikintinas dalykas, kad dabar ir mūsų Bažnyčioje vis labiau pradeda kalbėti apie pasauliečių apaštalavimą.

J. Venckus, S. J.

Tų, kurie kenčia, nevadinkite vargšais ir nelaimingais; jie yra šios žemės turtuoliai, nes jų sielose kaupiasi tyrieji, tiesiai iš Dievo širdies trykstantieji spinduliai.

P. M a u r i c e

KNYGA, KURI TURĖTŲ BŪTI KIEKVIENOJE ŠEIMOJE

KUN. DR. JONAS GUTAUSKAS

VAIKO DIEVAS IR RELIGIJA

Religinis vaiko auklėjimas ryšium su jo dvasine raida

- I dalis: vaiko kelias į pasaulį — dvasinė ir fizinė raida;
- II dalis: vaiko kelias į religiją — religinis brendimas;
- III dalis: religinis auklėjimas šeimoje ir mokykloje;
- IV dalis: ypatingieji religinio auklėjimo uždaviniai.

328 ir VIII psl. Kaina \$3.

Knyga tėvams, kurie nori geriau pažinti savo vaikus ir juos religiniai auklėti, knyga mokytojams ir tiems, kurie domisi vaiko psichologija.

Galima gauti pas spaudos platintojus arba leidėją: Spaudos B-vė "Žiburiai",

941 Dundas Str. W., Toronto, Ont., Canada

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" PADĖKA

Užsakyti "L. L." tremtiniam Vokietijoje aukojo po \$1:

J. Eitmavičius (Philadelphia), L. Tamošauskienė (Chicago), J. Guzulaitis (Chicago), A. Juška (Chicago), V. Paliulis (Waterbury), M. Šimkus (Baltimore), V. Sasnauskas (Chicago), P. Kubert (Mahanoy City), V. Kačinskas (Chicago), P. Gintautas (Chicago), A. Viederis (Rockford), A. Audronis (Los Angeles), L. Družlauskas (Miami), M. Razmienė (Chicago), A. Jančienė (Chicago), A. Matulaitis (S. Boston), E. Končius (Cleveland), Kun. M. Čyvas (Albany), V. Dobilas (Toronto), S. Aušrotas (Hamilton), J. Kapočiūtė (Chicago), K. Linkevičius (Chicago), V. Burdinavičienė (Hamilton), M. Valiulienė (Toronto), V. Karaliūnas (Brookfield), P. Zorska (Cleveland), Dr. A. Lipskis (Berwyn), S. Gadliauskas (Cicero), A. Lietuvininkas (Worcester), B. Juršėnas (Chicago), V. Strolia (Grand Rapids), J. Dambrauskas (Lemont), J. Laukys (Chicago), E. Šikšnius (Cleveland), A. Litvinas (Chicago), V. Jasiulionis (Los Angeles), E. Kazlauskas (Toronto), E. Verbickaitė (Hamilton), P. Alseika (Chicago), A. Kundrotas (Chicago), J. Mačiukas (Hamilton), R. Martinaitis (Pittsburgh), L. Gerulaitis (Detroit), A. Šileika (Philadelphia), J. Spirauskas (S. Boston), A. Tumosa (Chicago), A. Vasiliauskas (Cleveland), P. Gedvila (Chicago), J. Maniuska (Toronto), A. Mackevičius (Chicago), M. Urbekas (Cicero), R. Adomavičiūtė (Chicago), P. Prankus (Chicago).

KIEKVIENAM LIETUVIUI ŽINOTINA. kad Čikagos mieste veikia VLIKO išlaikomas PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVAS, kuris renka ir saugo viso pasaulio lietuvių istorinę medžiagą. Todėl kiekvienas lietuvis prašomas siųsti šiai įstaigai archyvinę, bibliografinę ir muziejinę medžiagą. Kad būtų lengviau orientuotis, ką reikia siųsti, žemiau patiekiamas siųstinių dalykų sąrašas:

1. **Archyvinė medžiaga:** Organizacijų protokolų knygos, kongresų, konferencijų ir kitų suvažiavimų protokolai ir kt. Vienuolynų, parapijų, organizacijų, įstaigų, įmonių ir pavienių asmenų archyvai ir kt. Iš laikraščių iškarpos. Rengtų parodų, vaidinimų ir minėjimų — akademijų plakatai, bilietai, kvietimai, programos, katalogai ir kt. Laimėjimų moksle, sporte ir kitur pažymėjimai. Pasakytų kalbų, giesmių, dainų ir muzikos plokštelės (records) ir magnetiniu būdu užrašymai (tape recordings, wire recordings). Įvairių įvykių filmai, fotografijų negatyvai ir klišės. Rankraščiai. Laiškai. Laiškų blankai ir vokai su lietuviškais vaizdeliais ir lietuviškais įrašais. Lietuviškos atvirutės. Parašyti atsiminimai, veiklos istorijos ir kt.

2. **Bibliografinė medžiaga:** Lietuvių parašyta bet kuria kalba spauda. Apie lietuvius kitataučių parašyta spauda. Spauda lietuvių išleista bet kuria kalba.

Pastaba: Renkama anksčiau išėjusias ir dabar einančias knygas ir laikraščių komplektus ar jų dalis (rimto turinio ir juokų, spausdinti ir ranka rašyti.).

3. **Muziejinė medžiaga:** Bažnytinės ir organizacijų vėliavos, antspaudai ženklai, šarfai, uniformos ir kt. Įvairiomis progomis gauti ordinai, medaliai ir kiti pasižymėjimo ženklai. Iš Lietuvos atsivežti suvenyrai: gintaras, žemė, pinigai ir kt. Drožiniai, audiniai ir kt. Fotografijos, paveikslai, žemėlapiai, planai, modeliai ir kita vaizdinė priemonė.

Istorinę medžiagą galima siųsti ir dideliais kiekiais, nes Šv. Kazimiero Sese-rų Vienuolyno šiai įstaigai duotose erdviose patalpose vietos yra. Adresas: Pasaulio Lietuvių Archyvas, 2601 W. Marquette Rd., Chicago 29, 111., U.S.A.

“LIETUVIŲ DIENOS”, iliustruotas mėnesinis žurnalas, kiekviename numeryje duoda bent 40 įdomių ar aktualių nuotraukų, straipsnių, beletristikos bei informacinės medžiagos iš pasaulio lietuvių gyvenimo.

Turi ir anglišką skyrių, taigi, prieinamas ir čia gimusiems bei svetim-taučiams. Vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai, prisiuntus savo adresą. Metinė prenumerata 4 dol. Adresas: “Lietuvių Dienos”, 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.